Nr 1 - 2013

Spoven

Nordöstra Skånes Fågelklubb

Spoven

årgång 37

Nordöstra Skånes Fågelklubb - En förening för fågelintresserade

Vi vill främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och fåglarnas livsmiljöer.

Vi vill sprida intresse för fåglar och fågelskydd hos allmänheten.

Verksamhetsområdet är Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Vi arrangerar många exkursioner till intressanta fågellokaler, både nära och fjärran.
Vi anordnar trevliga innemöten med föredrag och bildvisningar om fåglar.
Vi erbjuder våra medlemmar lärorika och roliga studiecirklar.
Vi ger årligen ut fyra nummer av tidskriften Spoven.
Vi har kul när vi träffas. Kom med du också!
Vi organiserar och genomför ornitologiska undersökningar.
Vi föreslår och verkar för genomförandet av fågelskyddsprojekt och inventeringar.
Vi bistår myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.

Föreningen har över 500 medlemmar - du är också välkommen!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 så får du också vår tidskrift SPOVEN i brevlådan! Medlemsavgiften 2013 är 125 kr. Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr.

Hjälp oss i fågelskyddsarbetet!

Nordöstra Skånes Fågelklubb
(medlemsfrågor och adressändringar)

c/o Christer Ahlquist, Södergatan 10 B,
291 53 Kristianstad. 044 - 21 15 40

christer.ahlquist@bredband.net

www.spoven.com

Organisations nummer: 802430-9349

Tidskriften SPOVEN (4 nummer per år)

Ansvarig utgivare	Hans Cronert
Redaktion	Patrick Tollgren Lazarov Emil Andersson Elin Wetterlöf
Bildredaktör	Sven Birkedal
Tryck	GL-Tryck
2013 - Årgång 37	ISSN 1103-0917

Innehåll

Ordförande sjunger ut 4

Verksamhetsberättelse 2012 5

Aktuellt i fågelmarkerna 14

Livat i holken 17

21 *Örnsräkningen 2013*

24 *Strandängsfåglar i Vattenriket*

31 *Riksinventering fiskgjuse*

32 *Vinterinventering av glador*

Hundra gånger Linnérundan 34

Fångad i flykten 36

Pungmesarna i Vattenriket 39

Program 49

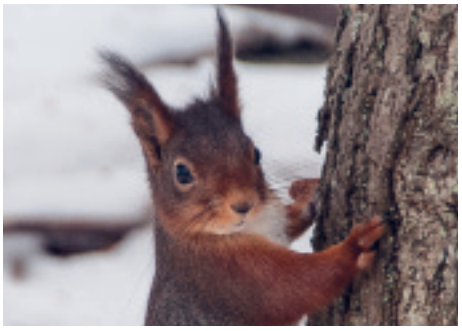

Omslag fram: Havsörn, Hans Cronert
Omslag bak: Havsörn, Christian Andersson
Omslag insida och Innehåll
foto: Patrick Tollgren Lazarov

Ordförande sjunger ut!

foto: Fredrik Rydhagen

Förekomsten av vatten brukar vara det första som anges som förutsättning för liv i vårt och andra solsystem. Vår omsorg om denna resurs har inte varit och är inte heller den bästa. Dock kan man säga att vi till viss del idag är medvetna om behovet av en i alla sammanhang bra vattenhantering. Dock är avståndet mellan teori och praktik som vanligt långt.

I landet bildas i dag s k vattenråd egentligen utgående från EU:s vattendirektiv. Vattenråden ska ha en regional och lokal roll kring vattenfrågor och bildas kring ett vattendrag och dess avrinningsområde oberoende av administrativa gränser. Det finns idag två exempel i vårt område; Helgeåns vattenråd och Skräbeåns vattenråd. Fågelklubben finns med som medlem i båda då ideella föreningar inbjuds att medverka i dessa.

Vattenkvalitén i dessa båda vattendrag är idag ur flera aspekter bättre med reningsverk och minskat industriutsläpp. Men de påverkas istället negativt av s k brunifiering genom tilltransport av humusämnen, järn m m. Järn kan vara mer dominant faktiskt nedströms Torsebro pga läckage från stora invallningar, inte minst hela Nosabyviken . Hur dessa påverkar våra strandängar i Vattenriket, som exempelvis i samband med sommaröversvämningen 2007 är delvis känt. En ännu opublicerad rapport indikerar en starkt negativt påverkande på evertebratfaunan. Denna utgör huvuddelen av födoresursen för vadarpopulationen.

Mindre känt är kanske den vattendom som reglerar vattenståndet i Immeln som ingår i Skräbeåns vattenråd. Numera utnyttjar Volvo i Olofström hela den möjlighet som vattendomen medger att höja och sänka vattenståndet i Immeln. Detta till förfång för fåglar och annat biologiskt liv i sjön. Tidigare fanns en inofficiell överenskommelse med företaget som då på ett acceptabelt sätt åtminstone kunde skydda storlommarnas häckningar. Detta gäller inte längre. Det här är ett exempel på behovet av att fågelskyddet behöver värnas i området. En av möjligheterna till detta är att verka inom vattenråden. Därför är fågelklubben och andra fågelskyddsorganisationer medlemmar i vattenråden.

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012 för NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Detta är verksamhetsberättelsen för 2012 som avhandlades på vårt årsmöte den 28 februari.

Styrelsen har under året bestått av följande personer

Nils Waldemarsson	ordförande
Jan Linder	vice ordförande
Anette Strand	sekreterare
Christer Ahlquist	kassör
Greger Flyckt	
Josefin Svensson	
Linda Niklasson	

Revisorer

Mårten Björnsson	ordinarie
Olle Månsson	ordinarie
Ulf Jungbeck	suppleant
Hans Cronert	suppleant

Valberedning

Thomas Lindblad	sammankallande
Sven Birkedal	
Göran Flyckt	

Kommittéer, fonder, representanter

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande & webbmaster
Ulrika Tollgren	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	
Thomas Lindblad	

Fågelstationskommitté (NHF)

Greger Flyckt	sammankallande
Kaj Svahn	
Patrik Olofsson	

Lokal rapportkommittén (lrk)

Nils Waldemarsson	sammankallande
Greger Flyckt	rapportmottagare
Göran Arstad	
Hans Cronert	
Göran Flyckt	
Thomas Lindblad	
Jan Linder	
Christer Neideman	
Linda Niklasson	
Patrik Olofsson	
Ulf Sjölin	
Kaj Svahn	

Programkommitté

Evert Valfridsson	sammankallande
Ulrika Tollgren	
Linda Niklasson	

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande
Hans Cronert	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	bildredaktör
Emil Andersson	
Elin Wetterlöf	

Erik Schönbecks donation

styrelsen

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Trangruppen i Kristianstads Vattenrike

Thomas Lindblad
Patrik Olofsson

Kommunornitologer i Skånska Fågelnätet

Nils Waldemarsson	Bromölla
Nils Waldemarsson	Kristianstad

Arbetsgruppen Grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

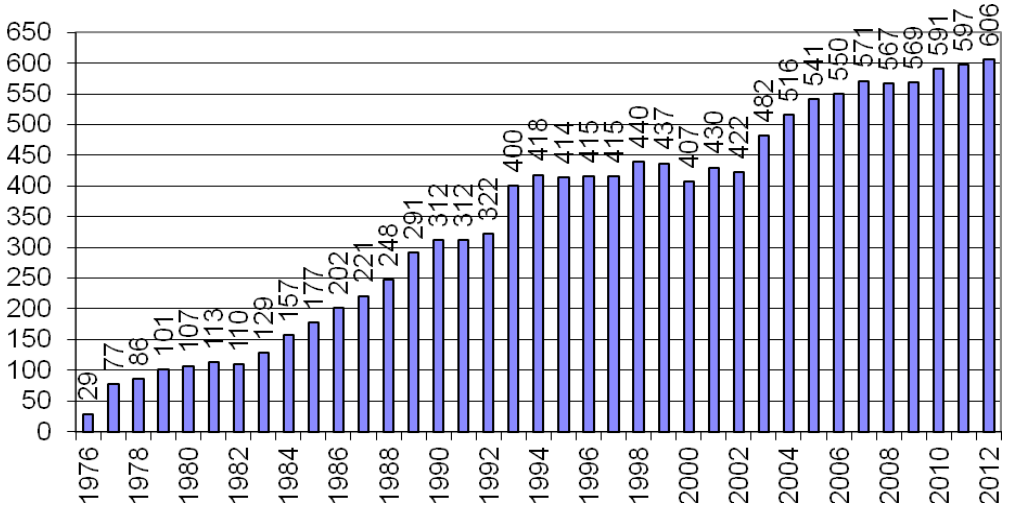

Medlemsantal och medlemsavgift

Under 2012 var antalet medlemmar 606, en ökning med 9 från föregående år (se diagram).

Av medlemmarna var 453 fullbetalande, 12 ej betalande (utbytesprenumerationer), 1 ungdom, 20 ungdom/familjemedlemmar, och resterande 120 var familjemedlemmar.
Årsavgiften 2012 var 100 kr för fullbetalande, 20 kr för ungdomar och 20 kr för familjemedlemmar.

Sammanträden, möten och studieverksamhet.

Efter årsmötet 23/2 2012 berättade Patrik Olofsson, i ord och bild, om sin bok ”Kroknäbbarnas tid – möten med Sveriges rovfåglar”.
Styrelsen har haft sammanträde vid sex tillfällen under verksamhetsåret (12/3, 7/5, 12/8, 16/10, 13/12 och 21/1 2013).
Under våren och hösten 2012 fortsatte våra framgångsrika studiecirklar genom den numera traditionella fågelcirkeln ledd av Evert Valfridsson

Grupperna har haft ett trettiotal egna innemöten och exkursioner utöver klubbens ordinarie programverksamhet.
Fem egna medlemsmöten med föredrag, bildvisningar m.m har anordnats under verksamhetsåret: ”Fågel-gizzning” med Greger Flyckt 24/1, ”Föredrag om flyttfåglar” 8/3 med forskaren Johanna Grönroos, ”Storkprojektet/storkar i Vattenriket” 16/6 information om projektet och ringmärkning av storkungar, ”Vadarkurs” 11/7 med Nils Waldemarsson inför vadarexkursioner till Äspet och ”Osminkad sanning om storskarven” 23/10 information om storskarv med Anders Wirdheim, Sveriges Ornitologiska Förening. Därutöver har vi i samarbete med naturum utannonserat ett flertal av deras arrangemang som berör fåglar.

Exkursioner

På klubbexkursionerna träffas medlemmarna och lär känna varandra under fältmässiga förhållanden.
Man bekantar sig med olika fågellokaler, hemtraktens såväl som mera avlägsna resmål, och övar upp sina fältkunskaper under erfaren ledning.
Samverkan om programpunkter har skett med såväl Studiefrämjandet Sydost som Naturskyddsföreningen och naturum.
Under 2012 slogs åter alla rekord då programkommittén annonserade ut inte mindre än 71 tillfällen för medlemmarna att träffas i fält!
Förutom örnräkningen, örndagen, de fyra trankvällarna och Fågelskådningens dag så är

klubbens sju gåsräkningar och inräkningen av övernattande glador i december också exkursioner öppna för alla medlemmar. Därutöver har även de häckande pilgrimsfalkarna på Vattentornet förevisats för intresserade vid ett antal tillfällen.
Evert har vandrat Linnérundan drygt 20 gånger under året, ävensom sen starten den 100:e gången den 9/12! Detta ger medlemmarna en chans att verkligen följa årets skiftningar i vår närnatur.
Ett nytt grepp togs att till medlemmar och allmänhet presentera att antal vanliga fåglar under en kort morgonmöte på stan. Det blev koltrast, gråsparv och kaja som presenterades under april.
Därutöver besöktes ”hemma-markerna” vid fyra tillfällen – dessa exkursioner går till den eller de lokaler som för dagen har mest att erbjuda av fåglar inom vårt rapportområde. Äspetvintern besöktes 15/1, örnspaning gjordes på Isternäset 29/1, vandring längs Skräbeån 26/2, Håslövs ängar besöktes såväl 9/4 som 17/5, orrspelet, det som finns kvar, besöktes på Fjällmossen 22/4, Vårfåglar på Lingenäset avnjöts 28/4, Ö och V Hammaren undersöktes 29/4 och sen blev det tidig fågelmorgon i staden 12/5. Läget på våren kring Bäckaskog noterades 13/5. En del av våra fågeltorn bemannades 20/5 och några av kommunens unika sandmarker besöktes 27/5. Sedvanlig vadarspaning i Äspet gjordes15/7 och 24/7. Under hösten besöktes Edenrydskusten 8/9, det grillades och bevakades sträck vid Friseboda 9/9 och sträcket över Rinkabyfältet var under observation 23/9. Sen blev det tillfälle att följa höststräcket längs vår östra kust 30/9, 14/ 10 och 21/10. Senhösten fick ett besök på Kjuge kull 10/11. Exkursionsåret avslutades med den traditionella Annandagspromenaden 26/12.
En längre exkursion har genomförts under året; nämligen en exkursion till Vadehavet på södra Jylland mellan den 1/11 och 4/11. Trots ett bitvis besvärligt väder fick deltagarna uppleva ett, inte minst för gäss, änder och vadarfåglar, mycket viktigt rast- och övervintringsområde. Fågelklubbens medlemmar guidar också tillresta skådargrupper från andra delar av landet.

Inventeringar, räkningar m.m.

Fågelklubben genomför årligen ett antal inventeringar och räkningar i egen regi. Vi deltar självklart också i inventeringar och övervakning som arrangerats av andra.

Följande verksamheter genomfördes under 2012:

- Örnräkning 7/1.
- Gåsräkning i mitten av varje månad jan-mars och sept-dec.
- And- och sjöfågelräkning i mitten av januari.
- Riksinventering av rördrom och storskarv
- Inventering av skrattmås på uppdrag av Skånes Ornitologiska Förening.
- Inventering av fiskgjuse och storlom i Ivösjön
- Inventering av havsstrandängarnas häckfåglar från Fårabäck till Edenryd enligt avtal med länsstyrelsen jämte boräkning på Saltholmen och Trueskär som en fortsättning av ”skärgårdsprojektet”.
- Inventering av övervintrande glador.
- Varit behjälpliga vid inventering av rödspov
- Inventering av vår- och höstrastande tranor.

Under året har en mängd fågelarter och individer synts i vårt verksamhetsområde även om en del arter som brukar noteras saknas på årslistan. Ett förstafynd för området finns från året. Sibirisk tundrapipare, Äspet, 23/6-25/6.

Precis som tidigare har det lokalskådats med KriX, och under 2012 sågs preliminärt totalt 238 arter i kommunen.

För den som vill få ytterligare en källa till information om fågelobservationer och skådning

i kommunen, samt se fina foton tagna av lokala skådare, rekommenderas ett besök på KriX hemsida: http://www.microbirding.se - klicka dig vidare till Kristianstads kommun.

Foto: Linda Niklasson

Sibirisk tundrapipare

Fågelskydd, skrivelser, publikationer och andra aktiviteter

Genom skrivelser, möten och personliga kontakter har klubben under 2012 agerat i följande frågor:

- Deltagit i Studiefrämjandets årsmöte.
- Fortsatt som medlemmar i Lomföreningen och Örn 72 samt förnyat klubbens storkfadderskap, innehaft medlemskap i Tåkerns Fältstation.
- För 24:e året i rad arrangerat Fågelskådningens dag för allmänheten på Håslövs ängar (6/5).
- Genomfört Örndagen i Tosteberga 22/1.
- I samarbete med SkOF eller själv yttrat oss kring prospekt på vindkraftverk som lagts fram för vårt område. Bland dessa finns Boafall, Vindkraftsplan Bromölla, Träne, Ullstorp, Tolseröd, Taggen, Ö Ljungby m fl
- Bidragit med råd och dåd i samband med byggandet av två fiskgjuseplattformar vid Karpalunds dammar. Dessa har rests av EON som kompensationsåtgärd för borttagning av möjlighet till häckning i elstolpe.
- Byggt fiskgjuseplattform vid norra Oppmannasjön på uppdrag av HS-kraft som kompensationsåtgärd vid vindkraftsutbyggnad i Karsholms skog.
- Tagit fram text och bilder till informationsskyltar vid alsumpskogen vid strandpromenaden i Ivetofta. Ett LONA-projekt i Bromölla kommun.
- Fortsatt och slutfört en lokal presentation av atlasresultaten i vårt område.
- Ställt uppgifter från atlasinventeringen till förfogande för databasen Sländan
- Lämnat uppgifter till Miljöbarometern i Kristianstad kommun kring skyddsvärda arter.
- Yttrat oss angående ett Leaderprojekt med fisketurism i området. Våra synpunkter värnar fågelskyddet.
- Ansökt och fått beviljat en fortsättning av fiskgjuseprojektet i Ivösjön (LONA-projekt) under 2012 och 2013. Åtta konstgjorda boplattformar finns nu i sjön. Bästa häckningsresultatet hittills med 21 ungar i 8 lyckade häckningar.
- Lämnat ekonomiskt bidrag till föreningen ”Livat i holken”.
- Deltagit i möten kring Vinneåprojektet.
- Beslutat om rationalisering av klubbens försäljningsverksamhet. Färre produkter och enklare hantering.
- Yttrat oss om förslag till bevattningsdammar vid Karpalunds dammar.
- Åter yttrat oss angående Översiktsplan Kristianstad.
- En arbetsgrupp har bildats och börjat arbeta tillsammans med SOF:s projekt lärkrutor för att genomföra liknande åtgärder hos oss.

- Röjt lämplig boplats för tärnor på Trueskär i likhet med tidigare år.
- Yttrat oss kring skötselplanen för reservat Horna grushåla.
- Deltagit i konferens Biosfär 2012.
- Tillsammans med Naturskyddsföreningen överklagat beslutet om detaljplanen vid Åvägen i Åhus (Flintabacken)
- Tagit fram uppgifter om häckande fåglar i och vid Ivösjön till Ivösjökommittén.
- Yttrat oss kring samrådsprocessen om fortsatt täkttillstånd för Bäckaskogs grustag.
- Tagit fram en ny serie vykort. Planerad säljstart jan 2013.
- Varit medlemmar i Skräbeåns vattenråd och där bl a deltagit i arbetet i referensgrupp Immeln
- Blivit medlemmar i nybildade Helgeåns vattenråd.
- Deltagit i Vattenrikets trangrupp och genomfört regelbundna tranräkningar vid Pulken under den period då tranorna rastar i vårt område.
- Varit medlemmar i Svenska Trangruppen.
- Genomfört tre ”Trankvällar” i samband med tranräkningarna.
- Deltagit i möten med Samrådsgruppen för biosfärsområde Kristianstads Vattenrike.
- Deltagit i Ivösjökommitténs möten.
- Det fleråriga arbetet med att lägga in klubbens artdatabas i Svalan har slutförts.
- Fortsatt att presentera klubbens verksamhet på den nya hemsidan under den kända adressen www.spoven.com med Patrick Tollgren Lazarov som webbmaster.
- Introducerat fågelklubben på Facebook.
- Blivit medlemmar i stödföreningen Vattenrikets vänner.
- Samarbetat med SkOF och SkNF i Storkprojektet
- Sammanställt årsrapporten för 2011
- Deltagit i arbetet kring grågåsförvaltningen
- Hållit föredrag om bygdens fåglar i Trolle-Ljungby och Tosteberga
- Svarat för montering av fågelbord och matning i Kristianstads tätort.

Eftersom vadarpopulationen sviktar så är den inventering av havsstrandängarna som klubben genomfört under året en av de viktigare uppgifterna som förekommit. Denna, som ingår tillsammans med övriga strandängsinventeringar i huvuddelen i Skåne, borde utgöra en grund för framtida åtgärder.

Den utåtriktade verksamheten för såväl medlemmar som allmänheten har utvecklats ytterligare under året inte minst genom den allt mer utökade informationen till allmänheten i samband med de vårrastande tranorna i Pulken. Även stort intresse har visats kring pilgrimsfalkarna, inte minst efter sommarens tragiska händelser med förgiftningen av dessa.

Ett annat viktigt, mångårigt, arbete har slutförts genom att fullfölja presentationen av atlasinventeringens resultat i Spoven. Detta arbete påbörjades hos oss 2004 då fältarbetet startade.

Styrelsen har beslutat tilldela Greger Flyckt fågelklubbens årliga pris med följande motivering ”För uthålligt arbete med att kvalitetssäkra och datalägga ett oändligt antal fågelrapporter”.

För styrelsen i Nordöstra Skånes Fågelklubb
Nils Waldemarsson ordförande

Nedre Helgeåns fågelstation 2012

Under året har fågelstationen drivit eller deltagit i följande projekt:

- Inventering, ringmärkning och uppföljning av kustlevande tärnor, främst kentsk tärna och skräntärna.

- Pärl- och sparvuggleprojektet. Vi har satt upp fler holkar och kontrollerade de ca 50 uggleholkar som sitter uppe i norra delen av Kristianstad kommun. Under året har flera häckningar genomförts i våra holkar.

- Ringmärkning och transport av rovfåglar, främst duvhökar, från godsen vid Trolle Ljungby och Wanås.

- Inventerat och kontrollerat häckningsresultatet för områdets häckande örnar. Under 2012 noterades fem par havsörn och två par kungsörn.

- Stationen har hjälpt projekt berguv med ringmärkning av boungar och ungar som släppts fria.

- Assisterat Roine Strandberg och Raymond Klaasen, Lunds universitet, i deras arbete med satellitsändare/ljusloggrar på bruna kärrhökar, törnskator, fisk- och silvertärnor.

- Projekt Svarttärna fortsatte under året med inventering och uppföljning av häckningsresultat. Cirka 10 par häckade i Vattenriket 2012 och de fick ut 5-6 ungar.

- Fågelstationen är artväktare för ängshök. För ängshökens del så kartläggs områdets häckande par och häckningsresultatet följs upp. Vid behov, ex. i samband med åkerhäckningar, har fågelstationen arbetat med aktivt boskydd och markägarkontakter.

Ringmärkning

Under 2012 ringmärktes 1262 fåglar vilket är det högsta antalet ringmärkta fåglar sedan 90-talet då vi slutade märka flyttfåglar i vassarna med slöjnät.

I vanlig ordning stod ringmärkningen av boungar i holkar i skogsområdena norr om Vånga för den ojämförligt största delen av den totala ringmärkningen. Totalt märktes under året 1015 st vilket är nytt rekord. Vanligast var talgoxe (483), svartvit flugsnappare (230) och blåmes (177). Märksiffran för talgoxe var ovanligt hög. Extra roligt var att 56 nötväckeungar kunde märkas, en sidoeffekt av uggleprojektet då nötväckorna ofta valt sparvuggleholkar för sin häckning.

Foto: Greger Flyckt

En kull sparvuggleungar väntar på att bli märkta

Rovfågelmärkningen på godsen resulterade endast i 46 märkta rovfåglar, av 3 arter. Fördelningen var duvhök 36, ormvråk 8 och sparvhök 2. Detta är endast hälften av vad som brukar fångas en normal säsong.
Inom ramen för studier vid Lunds universitet försågs ett flertal fåglar med ljusloggrar.

I samband med detta arbete ringmärktes följande arter: brun kärrhök 19, fiskgjuse 15 och törnskata 32.

Det årliga arbetet med våra tärnor resulterade endast i ett fåtal ringmärkta, fisktärna 15 och silvertärna 5. Kentska tärnan, som normalt märks i störst antal, misslyckades helt med sin häckning. Av de märkta fisk- och silvertärnorna försågs flertalet med ljusloggrar.

Inga örnar ringmärktes. Hela 14 berguvar försågs med ring, flertalet inom projekt berguv som släpper årets ungar fria på lämpliga häcklokaler. Uggleholksprojektet resulterade glädjande nog i en lyckad pärlugglehäckning (6 ringmärkta) och 2 lyckade sparvugglehäckningar (16 ringmärkta).

Kontroller och återfynd
I vanlig ordning stod duvhöken för flest återfynd, hela 10 st. Vintern är ett nålsöga som ganska många unga duvhökar inte klarar, utan de dukar under av svält och olika sorters olyckor. Ringmärkningen sker under hösten/vintern och 3 ungfåglar hittades döda i närområdet under våren 2-4 månader efter märkningen. 2 st honor som märkts som ungfåglar 2007 och 2010 och som överlevt första året som oerfaren ungfågel hittades döda under sommaren. En tvååring mötte döden i ett hönsnät i Fågelmara, Blekinge. De flesta duvhökarna som märks är flyttande fåglar från mer nordliga häckplatser. Det visade ett återfynd av en död fågel i Medelpad och en13 år gammal fågel som hittades död i Västergötland. Ytterligare återfynd har inkommit från Halland och Uppland.
Endast en rapport om en kontrollerad kentsk tärna har inkommit. En treårig tärna märkt som bounge i Tosteberga kontrollerades av ringmärkare i Italien i mitten av juli.
En trafikdödad pärluggla påträffades i slutet av december 2011 och den visade sig vara märkt som ungfågel i september 2010 i Hedmark, Norge.
Under hösten 2012 flyttade mesar i sällan skådade antal. En av årets talgoxar, märkt som bounge vid Bäen, kontrollerades av ringmärkare i Bingsmarken på sydkusten i mitten av november.

För Nedre Helgeåns fågelstation
Greger Flyckt och Patrik Olofsson

Föreningstidskriften SPOVEN, webbsidan och Sociala medier 2012

Tidskriften SPOVEN
SPOVEN ges ut av Nordöstra Skånes Fågelklubb. Tidskriften är ett av klubbens redskap för att kommunicera med sina medlemmar. Under året har SPOVEN kommit ut med 4 nummer, sammanlagt 234 sidor. Alla fullbetalande medlemmar och ungdomsmedlemmar får tidskriften utan extra kostnad. Tidskriftens finns från och med i år att läsa i sin helhet på fågelklubbens hemsida och publiceras 2 månader efter den kommit ut till medlemmarna.

Redaktionen har under året blivit en sammanslagning av IT-kommittén och Redaktionskommittén. Då materialet på hemsidan och i SPOVEN är i stort sett samma så kändes det mer naturligt att arbeta så. Redaktionen har haft ett planeringsmöte inför varje nummer och består av följande personer: Patrick Tollgren Lazarov (sammankallande), Hans Cronert (Ansvarig utgivare SPOVEN), Ulrika Tollgren (ansvarig utgivare hemsidan), Emil Andersson, Elin Wetterlöf, Sven Birkedal (bildredaktör), Nils Waldemarsson (representant för styrelsen)

SPOVEN har i år ändrat utseende och gått från att tryckas i svart/vitt A5 till att tryckas i 4-färg och ett traditionellt format för facktidskrifter som är lite större än A5. Innehållet har också ändrats något från att varit knutet

till inventeringar och exkursionsrapporter från hemsidan till att förutom inventeringar och rapporter mer innehålla redaktionellt innehåll som inte publicerats på hemsidan. Exempel på detta är Fångad i Flykten som finns med i varje nummer och som är en intervju med en av våra medlemmar där han/hon får beskriva sitt fågelintresse och avslutningsvis tipsa om en favoritplats för fågelskådning.

Innehållet i Spoven 2012 i korta drag:
SPOVEN nr 1: Varje år i januari startar en riksinventering i år var det Rördrommen som skulle inventeras. Nils Waldemarsson intervjuades i första Fångad i flykten. Atlas inventeringen del VI. Ett referat från Örndagen och en sammanställning av Örnräkningen. Aktuellt i fågelmarkerna. Omslag: Rödspoven som pryder vår hemsida. Foto: Hans Cronert

SPOVEN nr 2: Skärgårdsinventering av Nils Waldemarsson. Ulf Börjesson intervjuades i Fångad i flykten. Atlas inventeringen del VII. Ett reportage om Tranorna vid Pulken och Fågelskådningens dag på Håslövs ängar. Boflytten av fiskgjusarna vid Karpalundsdammarna. Även två exkursionsreferat från hemsidan var med samt en teknikartikel om rikthjälp för tubkikare. Omslag: Tranor Foto: Hans Cronert

SPOVEN nr 3: Numret dominerades av Årsrapporten från 2011. Vi fick dock plats med två rapporter: Fiskgjuseprojektet i Ivösjön och millenniets första Lappuggla i Kristianstads kommun. Ulf Ljungbeck fångades i Fångad i flykten och som vanligt fanns Programmet från programkommittén med.
Omslag: Lappuggla Foto: Patrick Tollgren Lazarov (framsida), Greger Flyckt (baksida)

SPOVEN nr 4: Numret innehöll inventeringsrapporter från Riksinventeringen av Rördrom, Skrattmås och Storskarv. En artikel om Ängshöken skriven av Patrik Olofsson. En reserapport från klubbens höstresa till Vadehavet i Danmark. Anette Strand huserade i Fångad i flykten. Evert Valfridsson gjorde en sammanställning av den tid som pilgrimsfalkarna varit bofasta i vattentornet. Omslag: Ängshök Foto: Patrik Olofsson

I varje nummer av SPOVEN har ”Aktuellt från fågelmarkerna” presenterats av Ulrika Tollgren och Ulf Sjölin, ett tidskriftsbaserat komplement till den omfattande rapporteringen av fågelobservationer på fågelklubbens elektroniska obsbok och Svalan/Artportalen. I varje nummer presenterades också klubbens kommande program.

Liksom tidigare år har SPOVEN utbytesprenumeration med ett antal andra föreningar/institutioner, nämligen:

- Östergötlands läns Ornitologiska Förening
- Göingebygdens Biologiska Förening
- Göteborgs Ornitologiska Förening
- Kullabygdens Ornitologiska Förening
- Närkes Ornitologiska Förening
- Norsk Ornitologisk Forening
- Rosenlunds Ornitologiska Klubb i Jönköping
- Tåkerns fältstation
- Varbergs Ornitologiska Förening
- Västblekinges Ornitologiska Förening
- Värmlands Ornitologiska Förening
- Naturum, Vattenriket

Hemsidan www.spoven.com
Vår hemsida bytte utseende under hösten 2011 och det har inte skett några större förändringar i upplägg och utseende under 2012. Sidan administreras och uppdateras av Patrick Tollgren Lazarov och ansvarig utgivare är Ulrika Tollgren. På sidan finns information om klubbens verksamhet och kontaktuppgifter till de aktiva. Klubbens program publiceras fortlöpande. Här hittar man information om eventuella ändringar i programmet. Även inskickade exkursionsreferat och aktuella inventeringssiffror

från t ex gåsräkningarna finns publicerade här. Hemsidan innehåller även gamla nummer av Spoven för läsning elektroniskt.

Hemsidan huserar även klubbens Obsbok som används flitigt trots Krix, svalan och BMS.

Sociala medier
Under våren 2012 beslutades att vi skulle finnas med på Facebook. Vi har en föreningssida och en gruppsida. Föreningssidan är mer formell och här publicerar vi nyheter och program med NSF som avsändare. Gruppsidan är mer informell och alla publiceringar sker av enskilda personer. Här publiceras förutom nyheter och program även obsar, tips och andra saker.

Föreningssida:
http://www.facebook.com/NordostraSkanesFagelklubb
Gruppsida:
http://www.facebook.com/groups/328750133869867
Föreningssidan har 3 administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren och Anette Strand.
Gruppsidan har 5 administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren, Hans Cronert, Thomas Lindblad och Anette Strand.
Eftersom inlägg i grupper visas på medlemmars tidslinje så är det mer aktiviteter i Gruppen än på Föreningssidan. Gruppen har i skrivande stund 34 medlemmar.

För Spovenredaktionen och IT-kommittén
Patrick Tollgren Lazarov

Hjälp sökes!!!

Vi söker nu efter dig som vill hjälpa till med innehållet på vår hemsida. Du som deltar i våra aktiviteter kan skriva ett exkursionsreferat och kanske ta någon bild för publicering på vår websida (och kanske i tidningen). Bilder tagna med mobilkamera fungerar ofta bra.

Hör av er till den som är kontaktperson på aktiviteten för mer info.

Aktuellt i fågelmarkerna

Rapporterade fåglar 1 november – 31 januari

av Ulf Sjölin och Ulrika Tollgren

De flesta fynden är hämtade från ”rapportsystemet för fåglar” på Svalan http://www.artportalen.se/birds/ Det finns fler observationer att finna på http://www.spoven.com/ under menyn Aktuella Obsar. Du kan själv lägga in dina iakttagelser och på så sätt bidra till flödet av rapporter. Alla obsar är inrapporterade inom föreningens område. Ha i åtanke att alla observationerna ännu inte är granskade av någon raritetskommitté (RK eller RRK).

November inleddes direkt med ”en härlig blåsdag” när resenärerna på väg till Vadehavet fick larm ifrån Friseboda och Juleboda avseende tretåiga måsar, stormfågel, stor/smålom och diverse alkor. Detta fick en uppföljning av sällan skådat slag när dagsrekordet av tretåiga måsar slogs med råge den 10:e november. Inte mindre än 32 tretåiga måsar och en bredstjärtad labb håvades in denna novemberdag.

Vinterns mest besökta skådarplats är nog Tosteberga fure, där en hökuggla glatt oss under hela perioden och gör så fortfarande. Den har kunnat beskådas både vilande och jagande med sin ryttlande stil över ängarna. Bytet har mestadels bestått av gnagare, men även någon småfågel har fått sätta livet till och iakttagelser finns där hökugglan setts hamstra sin fångst. I början av januari hittades en hökuggla på Fjällmossen, som i skrivande stund också är kvar. Vi får hoppas att de lyckas överleva vintern med goda marginaler, så att de kan återvända till sina fjällbjörkskogar för att häcka under våren.

Transkrik hördes ifrån Pulken även i november och under julhelgen sågs ett par vilsna tranor i närheten av Hommentorp.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Dvärgbeckasinen är en riktig doldis. Här vid ringmärkning på Torhamns fågelstation

Kungsfiskaren, som blev till en första klassens raritet efter de hårda vintrarna för några år sedan, verkar nu ha återhämtat sig. Den har under perioden sett på ett flertal lokaler både i Bromölla och Kristianstads kommuner.

Årets stora invasionsart tallbit har tyvärr ännu inte invaderat våra breddgrader, men hoppet är ännu inte helt ute.

De flesta fynden är hämtade från Svalan, artportalen (http://www.artportalen.se/birds). Det finns fler observationer att finna på http://www.spoven.com Det råder fortfarande brist på rapporterade obsar ifrån Bromölla kommun, så om du är Bromöllaskådare, rapportera! Observera att alla observationerna ännu inte är granskade av RK (Raritets Kommittén).

Gåsräkningen sep 2012 - jan 2013

Art	15 sep	13 okt	17 nov	15 dec[1]	12 jan
Sädgås	-	20	4 593	x	7 387
Spetsbergsgås	-	-	2	x	4
Bläsgås	-	192	932	x	66
Fjällgås	-	-	-	x	-
Grågås	10 779	11 522	7 482	x	1 663
Grå x kanada	-	-	8	x	-
Kanadagås	21	60	1 415	x	1 901
Vitkindad gås	1 559	9 759	13 380	x	40
Prutgås	-	-	-	x	-
Rödhalsad gås	-	-	-	x	-
Totalsumma	**12 359**	**21 552**	**27 812**	**x**	**11 061**

1. Räkningen 15 december ställdes in pga dåligt väder (snöstorm)

foto: Patrick Tollgren Lazarov

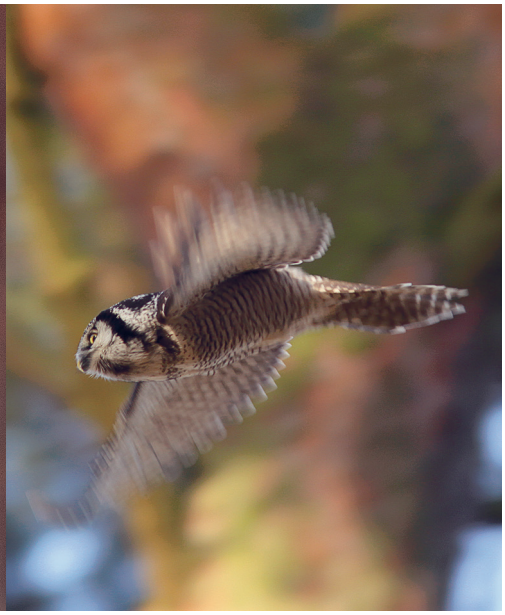

foto: Linda Niklasson

Hökugglan har charmat fågelskådare i Tosteberga hela vintern.

Art	Plats och datum	Antal individer
Mindre sångsvan	Åhus kärr 6/11	2
	Norra Åsum 20/11 (sträckande)	40
	Yngsjö kapell 18/12-10/1	1-2
Nilgås	Kristianstad 28/11	1
Stormfågel	Friseboda 1/11	1
Ägretthäger	Egeside 17/11	1
	Skönabäck 12/1	1
Vattenrall	Råbelöfssjön, Balsby 19/11, 1/1	1
Trana	Pulken 27/11	1
	Hommentorp 25/12	2
Dvärgbeckasin	Vannebergaholmen 3/11	1
	Östra Hammaren 4/11	1
	Lyngsjön 10/11	1
	Adinals våtmark 23/11	1
Bredstjärtad labb	Juleboda 10/11, 25/11	1
Kaspisk trut	Äspet 29/12	1
Tretåig mås	Juleboda 1/11, 4/11	1-7
	Friseboda 1-2/11	1-10
	Juleboda 10/11	2-32
	Juleboda 25/11	1-3
	Juleboda 29/12	1
Hökuggla	Tosteberga fure 9/11-31/1	1
	Fjällmossen 6/1	1
Sparvuggla	Trollemöllevägen 22/1	1
	Filkesboda 26/1	1
Jorduggla	Ripa 16/11	1
	Vanneberga plurra 23/11	1
Pärluggla (död)	Svaneholm 12/11	1
Kungsfiskare	Årups slott 6/11	1
	Håkanryd 15/11	1
	Hammarspynt 23/11	1
	Äskebjär 24/11	1
	Karsholm 9 och 12/12	1
	Oretorp 24/12	1
	Bäckaskog Slott 26/1	1
Tallbit	Valjeviken 12/11	1
Stenfalk	Maglehem 2/12	1
	Yngsjö kapell 28/12	1
	Ripa 12/1, 26/1	1

Ulf Sjölin & Ulrika Tollgren

ÅRSRAPPORT FÖR ÅTTONDE VERKSAMHETSÅRET:

”Livat i holken”

- En förening för spridande av solsken och holkar

av Mårten Björnsson

Foto: Patrick Tollgren Lazarov

Pilfink på farstukvist

Var lugna, vi håller på, fast vi inte hann rapportera i förra numret av Spoven, klubbens numera ännu bättre tidning. Under 2013 blir det två i gänget som passerat 90 år, men vi är faktiskt fyra som inte uppnått 75 ännu! Vi bedömer oss således fortfarande som ett ungdomsgäng. Vi har slagit aktivitetsrekord med 45 träffar med i genomsnitt 10 deltagare. Sponsringen från Medborgarskolan når därmed nya höjder. Vår tacksamhet är djup och omfattande! Fågelklubben har också lämnat bidrag, visserligen inte på Medborgarskolans nivå, men vår tacksamhet är påtaglig. Täckte mer än väl vininköpet till vår sedvanliga gåsmiddag, således en väsentlig uppmuntran.

En ständig glädjekälla för oss är det förtroende och tillmötesgående som visas oss från Kyrkogårdsförvaltningen, ABK , Agenda 21 kontoret och Stadsträdgårdsmästeriet. De överlåter till vårt omdöme att sätta upp holkar där vi tycker det passar. Vi har slutfört leveransen till Agenda 21 och resultatet kan beskådas på Sommaroön.

För att understryka vår ungdomliga framtoning deltog vi, tillsammans med Agenda 21, på Kristianstadsmässans aktivitet, “Underbara Ungar” på Yllan. Vi fick där visa holkar med rede och ägg för barnen. Mycket roligt! Vi sålde även några holkar där. Förvånande var, att det tycktes fin-

nas en snickare i nästan varje familj. Vill man ha hjälp av en sådan är det ju närmast ogörligt, men det tycktes krylla av dem på Yllan. Där fick vi även kontakt med "Smultronstället" i Balsby. Senare satte vi upp holkar där, som tömdes av oss i höst. Vid båda tillfällena omgavs vi av stojande och intresserade barn. Högtidsstunder för oss.

Den sammanlagda holkproduktionen är nu 478 st, om bokföringen stämmer. Vi skrev förra året att produktionen var mindre intensiv. För första året har vi lyckats hålla oss lite lugna, och tillverkningen har stannat vid knappt 20 holkar.

Vi har sedan 2003 inte behövt köpa en enda bräda. På alla byggarbetsplatser kastas utmärkt holkmaterial! Skanskas miljöpolicy säger ändå att avfallet skall hållas nere, med vår hjälp så kommer man lite närmare målet. Vi gör således en insats inte bara för fåglarna utan för miljön i stort. Samhället sparar även destruktionskostnader för tryckimpregnerat. Sådant virke blir bra fästbrädor till våra holkar.

Planen för 2013 är att göra några holkar i januari för komplettering, i första hand på Gamlegården, vårt bästa häckningsområde. Möjligen ytterligare ett antal till Regionmuseet som exempel i fotoutställningen om trädgårdsfåglar, som skall visas i Minnesluckan.

Restaurangservice

Den gångna vintern hade vi fröautomater på tre platser. Vi förväntade oss bättre häckningsresultat på Östra Kyrkogården på grund av detta. Tyvärr fortfarande ett av de sämre områdena. Dock noterade vi den första pilfinkshäckningen där. Inget större framsteg således. Denna vinter matar Fågelklubben på Östra. Vi har resonerat mycket kring varför häckningsresultatet där är sämre än på andra områden. En hypotes är att där är skugga både morgon och kväll. Möjligen även att där rör sig folk på dagarna.

De dagliga iakttagelserna vid fröautomaterna ger mer liv åt hundpromenaderna. Ekorren är vanlig här på Söder och ses ofta ta för sig. Den är välkommen! Ibland får man intrycket, att när talgoxen kilat fast ett frö i en barkskreva så kommer korren och tar det. Samtidigt sticker talgoxen. Blåmesen tycks göra dykningar mot ekorrens huvud när den närmar sig fröspringan. Förgäves, men tappert. Vad gör Ni själva för iakttagelser av ekorrar vid Era fågelbord?

Tömning

Denna sker tyvärr i lite för forcerat tempo, vilket påverkar kvaliteten på de iakttagelser vi gör. Under häckningstiden noterade vi två honor som ensamma hade hand om ungarnas matning. Rödstjärthonan fick ut samtliga ungar, medan den svart vita lämnade två döda kvar i holken. Ensamma mammor är en utsatt grupp i samhället, gäller nog även i fågelvärlden.

Häckningsresultatet är det sämsta hittills. Detta framgår med tydlighet nedan. Sammanställningen har gjorts lite annorlunda och jag har försökt lägga in några väderuppgifter. Något entydigt samband med häckningsresultatet hittar jag inte. Försök gärna själva! 2010 och 2012 tycks ha de lägsta temperaturgenomsnitten, vad det kan betyda. I vår miljö är möjligen insektstillgången mindre än på landsbygden, men resultatet 2012 kan inte förklaras av detta. Det är besvärande hur lite man förstår.

Resultat i sammandrag:

	2009	2010	2011	2012
Antal kontrollerade holkar	190	206	200	191
Antal funna reden	165	183	167	159
Varav bedömt oavslutade	19	31	18	39
Fullföljda	146	152	149	120
I procent av holkarna	77	74	75	63
Antal reden med okläckta ägg	13	12	7	19
Antal reden med döda ungar	24	20	12	24
Totaler:				
Okläckta ägg, st		30	15	50
Döda ungar, st	62	43	22	44
Högst andel oavslutade(%)				
Mes		14	14	17
Stare		16	10	27
Pilfink		16	10	14
Rödstjärt		46	20	80

Rödstjärten är unik som oförtrutet bygger ytterreden på Östra Kyrkogården, utan att häckning fullföljs. Saknas möjligen honor?

Temperaturavvikelse	2009	2010	2011	2012
(från genomsnitt):				
April	0,6	-0,9	1,6	-1,5
Maj	0,2	-1,3	0,1	1
Juni	-0,5	0	1,4	-1,5
Regnavvikelse(mm):				
April	-1	0	-17	18
Maj	-7	33	17	-45
Juni	-20	-6	22	3

Redenas artfördelning framgår av tabell nedan. Mes, stare och pilfink dominerar som vanligt.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stare	34(24%)	32(25)	40(24)	43(23)	30(18)	30(19)
Mes	83(60)	74(57)	80(49)	88(48)	91(54)	84(54)
Pilfink	18(13)	18(14)	34(21)	37(20)	31(19)	28(18)
Rödstjärt	2(1)	3(2)	6(3)	13(7)	10(6)	10(6)
Svartvit flugsn.	3(2)	3(2)	3(2)	2(1)	2(1)	3(2)
Nötväcka					3(2)	
Obestämt						4

Pilfinkens "lyft" 2009 har i stort blivet bestående. Starens minskning är också tydlig. Fler rödstjärtar är väl en allmän iakttagelse, men ofullbordade häckningar stör bilden. Mesarna inte mycket att säga om.
Flugsnapparen i fladdermusholken (yngelholk) på Östra Kyrkogården sviker oss inte. Tallbarksflagor hittar den inte där, men tar smala bruna löv och gamla "lönnnäsor" i stället. Vi har även intrycket att snapparen vid sin sena ankomst oftast kör bort blåmesar. I den mån den inte hittar ledigt hålrum. Blåmesen kan ha tvingats överge ett par ägg, som ligger under snapparens gräsbo. En för året ny erfarenhet är att pilfinken har påbörjat byggandet av vinterbo i starholkar ovanpå starens använda reden. Det är med tveksamhet vi river i de reden vi hittar. Någon form av loppa biter en på underarmarna. Det kliar något dygn. Mer blir det inte. I år har vi dissekerat några pilfinksreden, den fyller ju hela holken med "båås". Då har vi i några hittat en liten bale av torr lera i nedre halvan av holkfyllnaden. Vi har ingen tolkning av detta.

Tidigare år har vi rapporterat om humlor, bålgetingar, getingar, fladdermöss och någon slags sork i våra holkar. Vi brukar också hitta en seg, svampig "kaka" som är besvärlig att få ut. Kräver bra kniv. I år fann vi en sådan tidigt under tömningssäsongen. Två uppmärksamma ungdomar påpekade då att det fanns gula larver i några celler. Senare hittade vi ytterligare ett par "kakor", dock utan larver. Vi lämnade en av dessa till Högskolan, möjligen vet någon där vad det kan vara. Vi gissar på någon skalbagge så länge.

Foto: Sven-Olov Ohlson

Årets tragedi framgår av bild, nästan vuxen kull som havererat av okänt skäl.

För Livat i holken
Mårten Björnsson

Örnräkning 5 januari 2013

av Nils Waldemarsson

Varje år första helgen i januari genomför fågelklubben en inventering av örnarna i Bromölla/Kristianstad. Vi räknade havsörnarna från soluppgången till kl 12.00 på 25 platser.

foto: Hans Cronert

Ung havsörn

För att travestera ett känt uttryck: ”Vi hade i alla fall tur med vädret”. Dagen inleddes med en vacker soluppgång med någon minusgrad och nästan vindstilla. Och så fortsatte förmiddagen, ingen av de talrika örnräknarna behövde beklaga sig över förfrusna tår, fingrar eller näsor.

Vädret före räkningen hade varit milt sen jul. Men dessförinnan fick vi under sen november och tidig december ett rejält besök av kung Bore. Detta gav djup snö, kyla och isläggning på alla sjöar utom delar av Ivösjön och även is ute i skärgården. Av detta syntes dock inte ett spår nu i början av januari.

Den tidiga vinterknäppen innebar att en hel del havsörn kom ner i området och familjen Jarnemo startade den traditionella matningen vid kusten tidigt vid Luciatid. Liksom under de senaste åren förekom ingen matning vid Hammarsjön. Detta kan ha haft betydelse för hur havsörnarna fördelade sig geografiskt vid räkningen.

Som vanligt var räkningen indelad i cirka 25 olika områden. Dessa bevakades från gryningen fram till kl tolv. Örnarnas ålder, där så är möjligt, flygriktningar och klockslag noterades. Som vanligt satt Anders Jarnemo i kojan vid åtelplatsen. Åteln var extremt välförsedd med minst 100 kg

strupar som burits ut kvällen innan med gemensamma ansträngningar av familjen Jarnemo.

Havsörn

Det blir allt tydligare att huvuddelen av havsörnarna finns i de områden där det för tillfället finns mest föda. Så när ingen utfodring bedrivs eller större kadaver hittas i inlandet så finns örnarna ute vid kusten där det finns gott om sjöfågel och där åteln finns. Vid detta räkningstillfälle hittade vi två tredjedelar av de inräknade havsörnarna ute vid havet, åtminstone vid något tillfälle under förmiddagen.

Observationerna vid åteln ute vid kusten var som vanligt centrala. Fram till kl 12 hade minst 30 örnar därav 17 märkta och minst 13 omärkta, besökt matplatsen.

Från Tosteberga bodar räknades samtidigt in 32 ex vid tolvtiden. Tillsammans med ett antal unika observationer i området handlar det om mer än 40 örnar i kustområdet och dess närhet.

Det kan vara av intresse att se ålderssammansättning och varifrån de märkta örnarna kom. Denna gång hade vi ett besök från en örn märkt i finska Lappland.

De märkta fördelade sig då enligt följande:

10 st kläckta 2012

3 st kläckta 2011

2 st kläckta 2008

1 st kläckt 1996

1 st kläckt 1994

foto: Anders Jarnemo

Unga havsörnar i Tosteberga

Av dessa hade 11 härkomst från svenska ostkusten, 5 från svenskt sötvatten och som sagt 1 från finska Lappland.

De omärkta som Anders noterade fördelade sig åldersmässigt som följer:

6 st kläckta 2012

3 st kläckta 2011

2 st kläckta 2010

2 st kläckta 2008 eller tidigare.

I den nordvästra delen av Kristianstads kommun var det magert med observationer, förutom vid norra delen av Gummastorpasjön där 4 individer sågs.

I och kring Oppmannasjön sågs 4 eller 5 örnar som inte noterades någon annanstans.

I Ivösjön fanns 4 örnar, där dock 2 med all säkerhet drog ut mot havet och troligen räknades där.

I Hammarsjön och söder därom fanns denna gång betydligt färre örnar än det

brukar göra. Detta kan naturligtvis ha med födotillgång att göra, exempelvis mindre koncentrationer av gäss. Strax före jul sågs minst 25 ex samlade kring något kadaver vid Yngsjö kapell. Dessa sökte förmodligen föda på annan plats nu under räkningen.

Åldersfördelningen visar på en överväldigande majoritet av yngre eller ålders-obestämda fåglar. Det kan antas att huvuddelen av de adulta utgörs av våra egna revirhållande örnar. Detta förhållande brukar råda när det är mildväder och äldre örnar längre upp i landet inte behöver lämna reviren.

Utspridningen och förflyttningar brukar också ställa till en del problem i räkningen när det inte är vinterväder. Dock icke nämnvärt denna gång. Inga örnar rörde sig mellan Helgeås vattensystem och kusten och rörelserna var relativt lätta att kontrollera längs åsystemet.

Kungsörn

Inga kungsörnar observerades av de utsedda räknarna under förmiddagen. Dock inkom en spontanrapport från de södra delarna av Kristianstads kommun om en 2K-fågel under dagen. Att få fullständig täckning på antalet kungsörnar är alltid omöjligt vid denna typ av inventering.

Antalet havsörnar i Kristianstad och Bromölla kommun 2013-01-05:

Lokal	Antal	Adulta	Yngre/ob.ålder
Kusten, inkl.			
Tr.Ljungby mosse	41	4	37
Ivösjön	2	1	1
Oppmannasjön	4-5	2-3	2
Gummastorpasjön	4		4
Araslövssjön	1		1
Hammarsjön och			
söder därom	9	3	6
Totalt	**61-62**	**10-11**	**51**

Dessa uppträder betydligt mer dolt än havsörnarna. Ofta då i skogsbevuxna områden. Vi har dock tidigare rapporter från området som talar för att de två revirhävdande paren finns där de ska vara.

Vidare finns i området minst 3 yngre fåglar. Dock vet vi att antalet kungsörnshäckningar i Skåne har stagnerat. Vidare har naturligtvis det rådande mildvädret betydelse i sammanhanget.

Tack

En del av räknarna, fler än vanligt, fick enbart njuta av vädret och såg inga örnar. Men negativa rapporter är minst lika viktiga. Inte minst för att avgöra hur och om örnarna rör sig i området. Tack alla för insatsen och på återseende vid nästa års örnräkning!

Nils Waldemarsson

Strandängsfåglar längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike 2012 – kort rapport

Text: Hans Cronert

Hur mår egentligen strandängsfåglarna i Kristianstads Vattenrike? Något entydigt svar finns inte på denna fråga. Fjolårets inventering visar på att det går ganska bra för änderna, men riktigt uselt för våra vänner vadarna.

foto: Hans Cronert

Isternäset är den strandängslokal som idag hyser de flesta häckande vadare och änder. Den ligger ett stenkast från centrum, betas av nötkreatur och översvämmas regelbundet.

Bakgrund

Efter omfattande restaureringsarbete och intensifierad betes- och slåtterhävd i början av 1990-talet ökade flera av strandängsarterna längs nedre delarna av Helgeån i Kristianstads Vattenrike. Rödspoven hade ökat från bottensiffran 35 par 1987 till inte mindre än 65 par 1997. Tofsvipan visade samma goda resultat. Som exempel kan nämnas Håslövs ängar där antalet par uppgick till 28 under 1991 för att sedan öka till 110-120 under åren kring millennieskiftet.

Nu går flertalet strandängsarter kraftfullt tillbaka och varför detta sker är inte helt klarlagt. Flera anledningar pekas ut och troligtvis är det enstaka eller en kombination av faktorer som bidrar till minskningen. Frågan har diskuterats i olika sammanhang under senare år och vid strandängsvadarkonferensen på naturum Vattenriket våren 2011 presenterades erfarenheter och resultat från sydsvenska och danska strandängar (Lundwall, red. 2011).

Följande anledningar har föreslagits:

- *Successivt minskade arealer våta, öppna, träd- och buskfria gräsmarksmiljöer lämpliga för strandängsfåglar*
- *Allt fler predatorer på ägg och ungar som gynnats i det omkringliggande intensivt brukade odlingslandskapet (ex. vis olika kråkfåglar, rovfåglar, räv och grävling).*
- *Kraftigt betestryck av häckande och rastande grågäss i både betesmarker och slåtterängar från tidiga våren och fram över sommaren*
- *Sommaröversvämningen 2007 (som på olika sätt påverkat vegetation, vätor och födotillgång)*
- *Flera torra vårar med begränsade översvämningar under 2000-talet*

Även jakt under flyttning och övervintring, liksom bekymmer på övervintringsområdena har diskuterats som anledning till minskningen. Holländarna har gjort omfattande studier av rödspov och brushane och de menar att jakt och förhållanden under övervintringsområdena inte kan förklara den mycket dramatiska nedgången man sett även där (Hooijmeijer muntl.).

Förekomsten av änder och vadare på Vattenrikets strandängar har redovisats i flera artiklar, framför allt under senare år, då uppföljande inventeringar kunnat göras med regelbundna intervall, såsom 1997 (Cronert och Lindblad 1998), 2003 (Cronert och Lindblad 2004) och 2009 (Cronert 2010) Inventeringen 2012 tidigarelades för att inordnas i den samordnade strandängsinventering som utförts av havs- och inlandsstrandängar i hela södra Sverige.

Omfattning, metoder och väder

Inventeringen omfattade strandängsanknutna änder och vadare samt gulärla. Inventeringen utfördes av Nils Kjellén (Håslövs ängar och Lillområdet) och Roine Strandberg (Åby ängar, Fredriksdalsviken, Hercules/Viby äng, Rinkaby- och Horna ängar, Hovby ängar, Vramsåns mynning och Pulken. Samma metod användes som vid tidigare inventeringar (se Cronert 2009). De inventerade områdena redovisas i figur. Inventeringen utfördes på uppdrag och finansierades av Länsstyrelsen i Skåne.

Våren började med goda översvämningsförhållanden på ängarna, men avslutades med en lång period med lågt vattenstånd i Helgeån, lite nederbörd och mycket torrt på ängarna.

foto: Hans Cronert

Tofsvipa på en av slåtterängarna vid Håslöv.

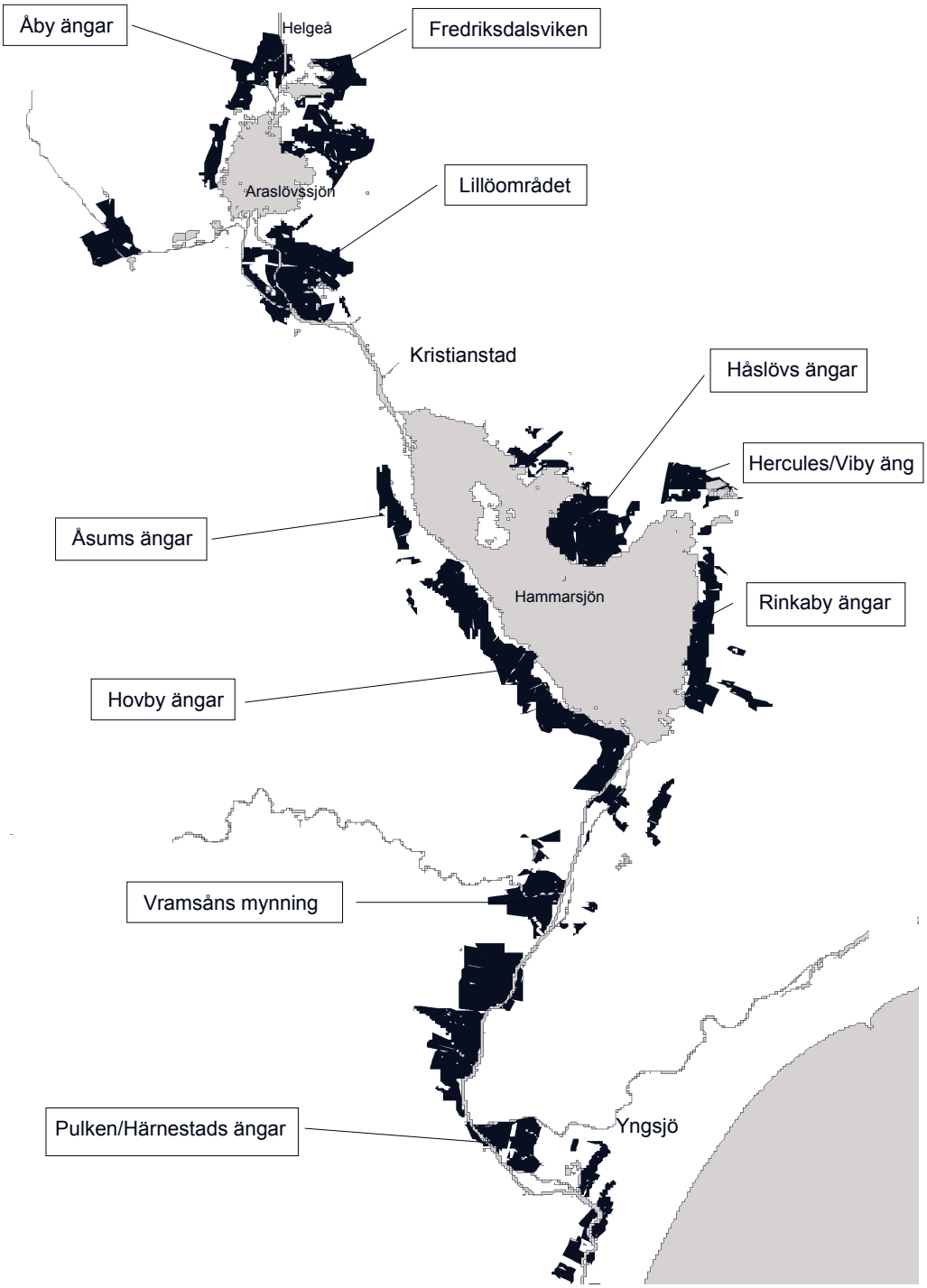

Figur. Inventerade strandängar 2012 längs nedre Helgeån i Vattenriket

Resultat

I tabell 1 redovisas resultaten för samtliga arter och inventerade strandängar. För tidsperioden 1990-2012 har resultaten slagits samman för sju strandängsområden och redovisas i tabell 2 och 3. I det följande lämnas korta kommentarer för ett urval arter och artgrupper.

Tabell 1. *Antal par av olika arter inom de inventerade strandängsområdena 2012*

	Åby ängar	Fredriks-dalsviken	Lillö-området	Åsums ängar	Hovby ängar	Rinkaby ängar	Håslövs ängar	Hercules/ Viby äng	Vramsåns mynning	Pulken	Totalt 2012
Kricka		1	6				3			2	**12**
Snatterand			3								**3**
Gräsand	1	5	23	2	4	3	7	2	1	2	**50**
Stjärtand											**0**
Årta			1	1	1					1	**4**
Skedand			13		2					5	**20**
Strandskata							1				**1**
Tofsvipa	1	3	41	5	11	1	6		4	8	**80**
Kärrsnäppa											**0**
Brushane *			*				*				**0**
Enkelbeck.	20	5	8	5	12	9	8	2	5	3	**77**
Rödspov			8				3			1	**12**
Storspov	2		2	1	8	4	2		3	1	**23**
Rödbena		2	14	2	6	4	6	2	3	5	**44**
M strandpip.			1								**1**
Gulärla	14	14	24	8	37	31	33	10	18	12	**201**

** Möjligen har enstaka brushona häckat*

foto: Hans Cronert

Grågässen tuktar strandängens betes- och slåttermarker hårt under hela vegetationsperioden. I början av maj kommer många kullar upp och betar av gräset, som här vid Åsums ängar.

Änder och vadare visar olika mönster

Mönstret hos strandängens karakteristiska vadare och änder skiljer sig åt även om flertalet arter i de båda grupperna minskat. Årtan har långsiktigt gått tillbaka, men legat stabilt på mellan 2 och 4 par efter det extrema toppåret 1997. Skedanden har bortsett från 1997 legat på ca 20 par. Framför allt Isternäset (inom Lillöområdet), men även Pulken sticker ut som goda andlokaler, med 13 respektive 5 par under 2012. Tabell 2.

Tabell 2. *Utvecklingen 1990-2012 för simänder inom sju strandängsområden längs nedre Helgeån (Lillöområdet, Åsums ängar, Hovby ängar, Rinkaby ängar, Håslövs ängar, Vramsåns mynning och Pulken).*

	1990	**1997**	**2003**	**2009**	**2012**	Förändring 1990-2012
Årta	8	23	2	3	4	-50%
Skedand	20	38	23	23	20	0%

Strandängsvadarna har gått kraftigt tillbaka

Strandängsvadarna fortsätter sin tillbakagång. Kärrsnäppa och brushane, som under 1990-talet ännu fanns kvar på Håslövs ängar, Hovby ängar och Isternäset, får numera betraktas som helt utgångna, även om någon enstaka brushona kan ha gått till häckning på Håslöv och Isternäset 2012. Tabell 3.

	1990	1997	2003	2009	2012	förändring 1990-2012	förändring 1997-2012	förändring 2009-2012
Tofsvipa	162	336	360	203	76	-53%	-77%	-63%
Kärrsnäppa	6	12	7	1	0	-100%	-100%	-100%
Brushane	35	36	18	5	0	-100%	-100%	-100%
Rödspov	51	63	54	28	12	-76%	-81%	-57%
Storspov	32	44	37	25	21	-34%	-52%	-16%
Rödbena	73	105	84	63	40	-45%	-62%	-37%

Tabell 3. Utvecklingen 1990-2012 för vadare inom sju strandängsområden längs nedre Helgeån (Lillöområdet, Åsums ängar, Hovby ängar, Rinkaby ängar, Håslövs ängar, Vramsåns mynning och Pulken).

Flera vadararter ökade i samband med restaureringsinsatserna i början av 1990-talet och kulminerade vid inventeringen 1997 eller 2003. Rödspoven fanns då med tvåsiffriga antal på Håslövs ängar, Lillöområdet, Hovby ängar och Rinkaby ängar. Arten har gått tillbaka med 80% och är numera utgången från både Hovby och Rinkaby ängar. På Håslövs ängar fanns 2012 bara 3 par kvar, vilket kan jämföras med toppåret 2003, då ca 30 par noterades. Även häckningsframgången var usel 2012 och kläckta rödspovsungar kunde bara bekräftas hos det ensamma paret vid Pulken (ett sent och sannolikt omhäckande par).

Tofsvipan har under en längre tid uppvisat en generell tillbakagång i odlingslandskapet. Tillbakagången är dock inte så dra-

matisk som den vi ser i våtmarkerna längs nedre delarna av Helgeån. Här har tillbakagången under den senaste 20-årsperioden varit i samma storleksordning som för rödspoven, ca 75%. Det är lättare att förstå att rödspoven minskar, eftersom arten bara finns kvar med ett begränsat antal par, har minskande bestånd på Öland och Gotland och att vi i Sydsverige befinner oss i artens ytterkanter.

Rödbenan och storspoven är de vadararter som klarat sig bäst även om det skett en halvering sedan toppåret 1997.

Hammarsjöns strandängar utmärker sig

En fundering är om sommaröversvämningen 2007 slagit extra hårt på Hammarsjöns strandängar (Cronert 2007). Vi vet att vegetationen på stora ytor på Håslövs ängar dödades eller fick kraftigt försämrad vitalitet. Ett kraftig gåsbete och ett kreatursbete, som först efterhand anpassats till den försämrade gräsproduktionen och konkurrensen från gässen, har sannolikt inneburit att hävden blivit alltför hård, med försämrat skydd för bo och ungar och möjligen också sämre födotillgång. En studie utförd under 2012 av födotillgången på strandängarna vid Isternäset, Håslövs ängar och Pulken indikerar att framför allt vätorna på Isternäset och Håslövs ängar innehåller begränsat med vadarmat (Gunnarsson, Hessel och Ottvall, in press.).

Vi kan notera att rödspoven numera inte finns kvar på Hovby och Rinkaby ängar. Tofsvipan visar en extrem tillbakagång kring Hammarsjön. På Håslövs ängar fanns 110-120 par vid millennieskiftet. Tio år senare, under 2012, fanns bara 6 par kvar (dessutom med uselt häckningsresultat). På Rinkaby ängar är bilden densamma. Där har antalet par minskat från 20-40 under åren kring millennieskiftet till 1 par 2012.

Slutord

Strandängsfågelinventeringen 2012 visar samma dystra resultat som förra inventeringen 2009. Tillbakagången har i vissa fall varit ännu mer dramatisk och alarme-

foto: Hans Cronert

Hårt gås- och nötkreaturssnaggad betesmark på Håslövs ängar.

rande den senaste treårsperioden, med mer än en halvering av rödspovs- och tofsvipebestånden. På flera av strandängsområdena var häckningsframgången usel, inte minst Håslövs ängar. På Isternäset inom Lillöområdet noterades många ungar av rödbena och tofsvipa, men frågan är hur många som uppnådde flygg ålder.

Om vi vill få tillbaka det myllrande fågellivet på våra strandängar i Vattenriket och på andra håll, krävs det krävs fördjupade studier av vadarnas häckningsförlopp för att se var nålsögonen finns. Det krävs också fullskaleförsök för att se vad gäss och predatorer bidrar med för att säkert veta och få tydligare signaler om vilka åtgärder som kan och måste göras. Det är min önskan och förhoppning att sådana studier och försök kommer till stånd innan det blir för sent att vända till den negativa trenden.

foto: Hans Cronert

En av Vattenrikets numera fåtaliga rödspovar på södra Blackan, vid Lillö, våren 2012.

Tack

Ett stort tack till Nils Kjellén och Roine Strandberg som inventerat alla områdena.

Hans Cronert

Naturvårdssamordnare, Kristianstads kommun/Länsstyrelsen i Skåne, Biosfärområde Kristianstads Vattenrike, hans.cronert@kristianstad.se

Referenser

Cronert, H. 2007. PM 2007-09-12. Sammanfattning av konsekvenserna av de översvämningar som drabbat strandängarna längs nedre Helgeån i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike.

Cronert, H. 2010. Strandängsfåglar längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike 2009 – med jämförelser bakåt i tiden. Anser 2010:2, s 79-94.

Cronert, H. & Lindblad, T. 1992. Inventering av sex strandängar inom nedre Helgeåns våtmarksområde våren 1990. Medd. nr 3 från Nedre Helgeåns Fågelstation. SPOVEN 1992 nr 1 s 3-18.

Cronert, H och Lindblad, T. 1998. Häckande simänder och vadare på strandängarna i Kristianstads Vattenrike. Resultat från en inventering våren 1997. Medd. nr 20 från Nedre Helgeåns Fågelstation, ANSER 37:89-102.

Cronert, H. och Lindblad, T. 2004. Strandängsinventering längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike våren 2003. ANSER 2/04, s 65-78.

Gunnarsson, G., Hessel, R. och Ottvall, R. In press. Bristande födotillgång och torrare vårar på strandängarna i Kristianstads Vattenrike - möjliga orsaker till vadarnas tillbakagång?

Lundwall, U. (red). 2012. Slutrapport strandängsvadarseminarium i Kristianstad 14-15 april 2011. Studiefrämjandet.

Upprop - Riksinventering av fiskgjuse 2013!

SOF:s forskningskommittè initierar varje år en riksomfattande inventering, då en eller två fågelarter väljs ut som ger mer kunskap och uppdateringar om olika arters tillstånd. I år står fiskgjusen på tur. Senast den riksinventerades var 2001.

Fiskgjusarna återkommer från sina vinterkvarter i slutet av mars och början av april. De har haft en positiv utveckling i vårt område med flest häckande par i Ivösjön. Gjusarna häckar framför allt på uddar och öar, men kan också välja boträd flera kilometer från vatten. Just de här häckningarna i skogsområden finns det säkert fler att upptäcka. Uppmärksamma gjusar som kommer flygande med bopinnar upprepade gånger och notera även flygriktning.

Inventeringarna görs med hjälp av oss fågelskådare och för att resultatet ska bli så bra som möjligt är det viktigt att vi alla rapporterar. Lämpligen rapporterar du in dina observationer i Svalan med angivet häckningskriterium och exakt lokalangivelse under häckningsperioden april-augusti. I annat fall kan du meddela dina iakttagelser direkt till mig.

Du som vill hjälpa till blir tilldelad ett större eller mindre område och givetvis beaktas dina önskemål. Låter det intressant att göra denna insats kontaktar du:

Linda Niklasson
Strandvägen 15, 295 35 Bromölla
Tel. 0456-29790 eller 0709-322252
E-post: linda-niklasson@bredband.net

foto: Linda Niklasson

En hona spanar från sitt rejäla bo vid Ivösjön. Bilden är tagen 2008 och boet är fortfarande i bruk.

Många glador var kvar inför vintern

av Evert Valfridsson

Totalt blev det 132 fåglar, när vi för fjärde året i rad räknade röda glador på nattkvist. Inventeringen genomfördes som vanligt första lördagen i december och i år inföll den precis när vinterkylan kom.

Totalt blev det 132 fåglar, när vi för fjärde året i rad – som tidigare första lördagen i december - räknade övervintrande röda glador inom klubbens område. D.v.s. vid de skogsområden, som fåglarna använder som kollektiva övernattningsplatser.

Antalet i år var mindre än första årets (2009) 173 ex. men klart fler än de båda senaste årens (2010 och 2011) 35 resp. 87! Fast mot bakgrund av att nästan 3 100 fåglar sträckt ut över Falsterbo hösten 2012 (och att det kanske finns några nere i Fyledalen samt på andra platser i vår närhet) så är resultatet smått imponerande. Och ett litet bevis på det lyckade arbetet med att rädda gladorna, när deras existens var hotad!

Första årets lilla inventering skedde när vi ännu inte fått någon nämnvärd vinter. 2010 var det rejäl vinter med följden att ganska få glador övervintrade hos oss. Året därpå hade vi inget vinterväder men väl blåsigt och regnigt, vilket direkt påverkade möjligheterna att hitta fåglarna. December 2012 fick vi en rejäl vinterknäpp ungefär, när räknandet genomfördes. Resultat lär ha påverkats om kylan och snön kommit några veckor tidigare.

Dock ser vi ganska tydligt att det alla åren är några platser i landskapet, som fåglarna klart föredrar som kollektiva sovplatser. Det gäller Vanneberga och skogsområdet mellan Gringelstad och flygplatsen i Everöd. I viss mån har vi kunnat hitta lite större

foto: Sven Birkedal

Röd glada

ansamlingar i området NV om Fjälkinge. Övernattningsplatserna ligger väldigt nära Fjälkinge, tidigare år någon km NV om, i år ett stenkast från villabebyggelsen i västra delen av samhället. Se vidare bifogad tabell!

Intressant vore att få en bild av hur många spridda individer det onekligen finns utanför de tydliga samlingsplatserna! För framtida inventeringar kanske det vore av värde att försöka få många att rapportera fynd av röda glador inom hela klubbens verksamhetsområde. Trots allt är det inte mer än knappt 10-talet ställen, som vi hittills har täckt.

Så självfallet har vi inte hittat alla platser med övervintrande glador men jämfört med resultaten från tidigare år kan årets räkning – som förhoppningsvis kommer att få fortsättningar kommande år – absolut ha ett intresse. Och när detta läses lär de flesta av fåglarna ha börjat återvända till sina hemtrakter och sprida glädje hos alla fågelvänner!

Ett stort tack till alla som hjälpte till att leta upp röda glador!

Evert Valfridsson

Antalet övervintrande röda glador

Lokal/år	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Vanneberga	49	25	37	27
Karsholm/Råbelövssjön ner mot Fjälkinge	47	3	23	14
Karpalund/Önnestad	2	0	0	0
Gringelstad/Everöds flygplats	61	6	0	59
Borrestad	0	0	0	2
Vittskövle	0	0	0	1
Olseröd	5	1	4	2
Degeberga mot Borråkra	9	-	19	15
Gaddaröd	-	-	0	6
Maltesholm	-	-	-	1
Yngsjö kapell	-	-	-	5
Summa:	**173**	**35**	**83**	**132**
Väderförhållande vid inventeringen	Ingen vinter	Vinter	Blåst och regn	Dagen före vintern

Hundra gånger Linnérundan

Av Åsa Pearce

Kepsen med fågelpins och kikaren är hans ständiga följeslagare. Söndagen den 9:e december guidade Evert Valfridsson längs Linnérundan för hundrade gången.

Det började för tio år sedan som en aktivitet för daglediga. I ur och skur och året runt har han sedan trampat längs Linnerundan. Och visat och berättat om fåglar och växter för sina följeslagare.

År har lagts till år och vandring till vandring. Och i början av december var det dags för tur nummer 100. Vi träffar Evert för en pratstund om fåglar och folk några dagar före jubileet.
-Det är lika intressant hela året. Roligast är det förstås när det är mycket att se. När flyttfåglarna kommer inträckande söderifrån. Och när vadarfåglar och änder häckar på strandängarna.

På frågan om vilket som varit häftigaste upplevelsen hittills blir svaret ett helt annat djur.
-Tveklöst var det när vi såg två uttrar väster om Lillö, även om de är fyrbenta.

Den största fågelupplevelsen behöver han inte fundera länge på.
-När pilgrimsfalkarna badade. Vi stod i Härlövsborgstornet och såg hur hannen slängde sig i vattnet och doppade sig, medan honan var mer försiktig.

Evert är engagerad i Naturskyddsföreningen, Fågelklubben och Vattenrikets vänner. Fågelintresset har han haft sedan barnsben.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Tur nr 100 var en härlig vinterdag. SMHI hade utfärdat stormvarning så vi var oroliga att snöstormen skulle dra in men den var snäll nog att vänta till vi var klara.

Han växte upp i Ilnestorp på Linderödsåsen, flyttade till Flen där han arbetade som journalist, tills för 20 år sedan då han återvände till sin hembygd. Och återupptäckte Vattenrikets fina naturområden, inklusive stadsnära Linnérundan.
-Det är ett sätt att hålla igång. Och så är det spännande att följa årstidernas växlingar.

På söndag är det dags för runda nummer 100. Förmodligen kommer den vanliga kärntruppen av fågelintresserade och så några nya.
-Det kommer hela tiden nya personer som vill vara med och vandra. De kommer från hela Skåne. Och ibland Danmark. Som mest har de vart uppemot 50 deltagare, men idealet ligger på 12-15 personer.
-Då kan man hålla ihop gruppen bra och ägna sig åt var och en av dem, säger han.

Linnérundan tar allt från tre till sex timmar – beroende på hur mycket det är att se längs vägen. Halvvägs är det fika och en gång blev han bjuden på en lille en, av ett danskt gäng. Ibland får de se ovanliga fåglar, och visst är det kul, men det är egentligen inte det som Evert brinner för.
- Jag tycker om att uppleva det som hör hemma här… att se de stora rovfåglarna flyga i området… och att höra vingslagen när tusentals gäss lyfter efter att de blivit skrämda av en örn är mäktigt.
100 vandringar är ju något av en milstolpe – blir det fler?
-Självklart, jag håller på så länge folk vill följa med. Det ger mycket tillbaka.
… och så till sist – vilket är den vanligaste frågan?
-Vad är det för fågel?

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Evert uppvaktades av fågelklubb och naturum efter tur nr 100.

Åsa Pearce

Vårens guidade turer längs Linnérundan drog igång 2:e februari och hålls hela våren ca en gång per vecka. Se program på http://www.spoven.com för exakta tider.

Fångad i flykten

av Ulrika Tollgren

Fångad i flykten är ett återkommande inslag i Spoven. Det är en intervju med personer i vår förening där vi får reda på lite om dem och deras fågelintresse. Denna gång intervjuar vi Christer Ahlquist, avgående kassör i vår förening.

– Varför är du fågelskådare, Christer?
Mitt naturintresse började genom scouting och i början av 50-talet köpta jag min första fågelbok, Europas Fåglar för 25 kr. Efter hand ökade intresset och först blev jag medlem i naturskyddsföreningen där jag träffade många som var fågelintresserade och så småningom gick jag med i fågelklubben. Jag skådar mest inom Kristianstads och Bromölla kommun och uppskattar platser som består av flera biotoper, exempelvis ett fågeltorn vid vatten med skog bakom där man kan njuta av olika småfåglar. När tillfällen ges hänger jag gärna med andra skådare till intressanta ställen i Sverige, men även till andra länder. Senast besökte jag Vadehavet vid Nordsjön på Sydjylland med fågelklubben.

– Vilken är din starkaste skådarupplevelse?
När jag var på Lesbos våren 2011 så upptäckte jag tidigt en flock på 20-30 fåglar som slog sig ner i ett träd och när jag kollade i tubkikaren visade det sig att det var sommargyllingar. Det var en häftig syn. Men även en tidig morgon när jag satt invid en tall i södra furet i Åsum och såg på i cirka 1,5 timme när en spillkråka frenetiskt arbetade med att hacka ut sitt bohål. Alltid en upplevelse när man kommer så nära naturen.

– Hur ser din skådardröm ut?
Det skulle nog vara en resa antingen till ett land i Syd- eller Mellanamerika, men även Svalbard känns intressant.

– Vilken var din första kikare?
Det var en handkikare Royal 7x50 Field 7,1° inköpt på 50-talet i Hässleholm hos min morbror som drev ”ur o optik”. Den var för stunden tillräckligt bra och den följde med på många resor t.ex. Kenya 1984. Men det var en tung rackare och det tunna plastbandet skar in i nacken efter ett tag och fick bytas ut.

– Och hur ser din utrustning ut idag?
Min handkikare är en Swift Audubon 8,5x44 och min tub är en Kowa TSN-821M. Tänker ofta på att byta till något bättre skådarhjälpmedel men pensionen räcker inte till. Nästa gång jag kommer till Öland ska jag besöka butiken i Stenåsa och kanske skaffa ett zoomobjektiv till tubkikaren.

– Varför ska fågelintresserade går med i fågelklubben?
Den sociala biten är viktigt och man lär sig betydligt mer tillsammans med andra. Vi har kurser för nybörjare där vi lär ut det mesta om de vanligaste fåglarna Man ska inte vara rädd för att fråga, det finns inga dumma frågor och alla frågor be-

svaras. Sedan är fågelklubben viktig för att ta tillvara fåglarnas intressen vid t.ex vindkraftsetableringar. En förening med många medlemmar med underbygd kunskap ger bättre tyngd vid remissvar gentemot myndigheter..

– Några allmänna tankar?
Jag vill uppmana alla medlemmar att engagera sig. Styrelsen/föreningen behöver alltid hjälp med sina aktiviteter såsom att fixa Spoven-utskick, inventera samt hjälp vid olika arrangemang såsom trandagar, örndagen och fågelskådningens dag. Man behöver inte vara någon som helst expert för det, bara man är intresserad. Det ger så mycket tillbaka!

– Vilket smultronställe rekommenderar du Spovens läsare så här i vårtider?
Äspet! Det är en sådan där lokal med olika biotoper. Från tornet kan man se in i korran där det finns mycket simänder och vadare, utåt havet finns det sjöfågel av olika slag. Även rovfåglar drar ofta förbi och tröttnar man på det kan man njuta av småfåglar i skogen. Årets tuvsnäppa och Sibiriska tundrapipare var läckra upplevelser!

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Christer här på en av klubbens återkommande Linnérundevandring.

– Fem snabba till Christer:

√	Kajor	-		Duvor
√	Falsterbo	-		Ottenby
√	Gryning	-		Skymning
√	Strandäng	-		Våtmark
	Vandring	-	√	Tag plats

Ulrika Tollgren

På nästa sida hittar ni lite information om Christers rekommendation Äspet.

Christer rekommenderar:
Äspet - en plats med mångfald

Natureservatet Äspet ligger direkt söder om Åhus centrum, vid havet. Det är ett kustdynlandskap som både omfattar moss- och lavrika tallskogar, ett fågelrikt lagunområde, långsträckta sandrevlar och sandstrand.

Du hittar till naturreservatet Äspet genom att köra väg 118 söderut genom Åhus. Ta av mot Äspet och kör över Helge å och sväng vänster på Åvägen. Efter 2,6 km kommer du till parkeringsplantsen. Där finns toaletter men området som sådant är ganska otillgängligt för rörelsehindrade.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Det yttre av de 2 tornen i Äspet.

Mellan den 15 mars och 15 september råder beträdnadsförbud på större delen av stranden och lagunområdet. Då får man endast korsa området till det östra fågeltornet på den markerade stigen eller gå längs skogen och ut på hamnpiren i den norra delen av området.

Området består omväxlande av blandskog, kustdynlandskap, vassområden och en vidsträckt sandstrand. Mitt i området finns en grund lagun ”korran” och anslutning till den finns 2 fågeltorn. Vintertid övervintrar simänder och sjöfågel i området och ibland även piplärkor eller annat spännande i tångbankarna. Under vår och höst besöks området av stora mängder sträckande fågel, men vad som finns att hitta kan variera stort från dag till dag beroende på väder. Arter som häckar i Äspet är skärfläcka, småtärna och gravand. Speciellt under sensommar och tidig höst är lokalen en pärla för vadare och det är möjligt att se uppåt 20 olika vadararter under en dag och ofta en mängd olika tärnor.

Mer information om naturreservatet Äspet finner du på vattenrikets hemsida:
http://www.vattenriket.kristianstad.se/naturreservat

Pungmesarna i vattenriket

Av Olof Persson och Peter Öhrström

Olof Persson och Peter Öhrström har under flera decennier ägnat mycket av sin fritid åt pungmesen. Allteftersom arten minskat i södra Skåne har fokus riktats mot nordöstra Skånes våtmarker, som efter de första svenska bofynden på 1960-talet blivit landets främsta område för pungmes

foto: Olof Persson

Pungmeshane (märkt som häckande Närke 2011) här på Härlövstippen 2012

Inledning

Ända sedan de första pungmesarna observerades i Sverige på 1960-talet är det tydligt att våtmarkerna på Kristianstadslätten har varit mycket attraktiva för arten. Efter en tydlig ökning av det svenska beståndet fram till 1990 har emellertid populationen minskat. Numera sker endast spridda häckningar utanför Skåne, och då Krankesjön uppenbarligen har tappat sin tidigare dragningskraft, är det våtmarkerna längs nedre Helgeån i Kristianstad Vattenrike som framstår som artens viktigaste tillhåll. Under de senaste häckningssäsongerna har vi haft möjlighet att mer frekvent studera populationen i detta område och vi skall här sammanfatta resultaten från våra nedslag i detta spännande område.

Kort historik och populationsutveckling

Denna artikel syftar inte till att ge någon detaljerad bild av pungmesens invandring, populationsutveckling och tillbakagång i vare sig Sverige eller Kristianstad Vattenrike, utan mer den känsla av artens utveckling runt Kristianstad och dess kopplingar till övriga Skåne som vi själva upplevt. Vi (artikelförfattarna) har med hjälp av individuell färgmärkning kunnat följa parbildning och häckningsframgång i Sydvästskåne sedan slutet av 1970-talet, men också under de senaste 25 åren gjort enstaka årliga besök i Vattenriket för att skapa en grov uppfattning om den nordostskånska populationen.

Det första svenska fyndet av pungmes bestod av ett fullständigt bo vid Råbelövssjön 1964

(Axelsson 1966) och vid Krankesjön påträffades 1971 nästa bo som bar spår av häckning (Göransson och Karlsson 1973). Sedan dess har pungmes häckat årligen i Skåne, i huvudsak inom två huvudutbredningar – Sydvästskåne (Krankesjön, Lommabukten, Svedala) och Kristianstad Vattenrike. Den första häckningen i Kristianstad Vattenrike konstaterades 1972 (Cronert och Svensson 1973) och samma år kunde två häckningar följas upp vid Löddesnäs i sydvästra Skåne (Öhrström 1974).

Under 70-talet kom alltså pungmesen att påbörja sin etablering i Sverige och expansionen tog fart på allvar under 80-talet då arten spred sig allt högre upp i landet och skapade en stam i Östergötland och Mälardalen. 1989-90 nådde den svenska pungmesstammen sin topp och efter en i stort sett halvering av det skånska beståndet 1991 har populationen successivt minskat för att idag vara tillbaka på en nivå motsvarande den i början av 80-talet (Persson och Öhrström 1994, 2006). Av allt att döma fortsätter den långsiktiga minskningen trots att det till synes verkar vara relativt gott om lämpliga häckningslokaler. Skälen till denna tillbakagång är svår att hitta men vi tror det hänger samman med en större grad av igenväxning i norra Europa eftersom tendensen är densamma i flera länder. Och då märks trenden tydligast i randen av artens utbredningsområde.

1989 konstaterades 8 häckningar i Kristianstadområdet, vilket långt ifrån representerar det verkliga antalet, och 1990 sågs minst 25-30 bobyggande hanar även om bara 2 lyckade häckningar rapporterades. Just 1989-90 var artens toppår i både Skåne och Sverige. 1991 konstaterades visserligen 4 häckningar längs nedre Helgån men bara 8-9 bobyggande hanar. Övriga år på 90-talet inskränkte sig häckningarna till något eller ett par årli-

foto: Peter Öhrström

Adult hona t.v. och adult hane t.h. Lillövallen 2011. Notera könsskillnader i maskutbredning och ryggteckning

gen, och 1995 ingen alls. Även rapporter om adulta fåglar under häckningstid var förvånansvärt få under detta decennium, men efter millennieskiftet blev det åter en ljusning. De rapporterade häckningarna steg till ca 5-8 per år vilket placerade nedre Helgeån som en viktig kärna för den svenska pungmespopulationen.

Beroende på den populationsminskning vi på senare tid sett i Sydvästskåne, med minskat behov av inventerings- och uppföljningsinsatser från vår sida, bestämde vi oss 2011 för att stärka bilden av Kristianstadområdet genom ökad besöksfrekvens. Vi gjorde 3-4 inventeringar från slutet av april till mitten av juni samt ytterligare ett par kvällsbesök för att ringmärka ungar. Samma sak skedde 2012. Genom dessa insatser tycker vi oss ha en ganska god bild av situationen, men för att följa populationen på individnivå krävs ännu tätare besök.

Ambisexuell polygami

Pungmesens komplexa häckningsstrategi med successiv polygami hos både hanar och honor (ambisexuell polygami) konstaterades först i Skåne (Persson & Öhrström 1985 och 1989). Det helt kringbyggda kokosnötstora boet, väl isolerat och väderskyddat, och som hänger relativt predationssäkert längst ut i kvistspetsarna är centralt för detta häckningssystem. Bokonstruktionen bidrar till att en förälder ensam klarar av att ruva och mata en kull, som kan uppgå till 8 ungar. Den andre föräldern blir fri från föräldraansvaret, och har därmed möjlighet att inleda ett nytt parförhållande (successiv polygami). Det är dock inte så att föräldrarna förhandlar om vem som skall ta hand om ungarna utan det framstår mer som en konflikt mellan könen vilken inte sällan leder till att båda lämnar kullen oruvad.

foto: Hans Cronert

Ung pungmes vid Karpalundsdammarna

Resultatet av artens unika parbildningssystem blir i Skåne att honan tar ansvar för drygt 50 % av kullarna, hanen för knappt 20 % medan ca 30 % lämnas oruvade av båda! Det är alltså helt normalt med såväl hanruvade kullar som helt övergivna, och vi ser årligen flera exempel på bådadera. I en omfattande undersökning i Ungern 2002-2007 var andelen övergivna kullar t.o.m. högre (40 %) än hos oss, medan både han- och honruvade kullar var något lägre (11 resp 49 %) (Pogany m.fl. 2008). De honor som är polygama brukar inte nöja sig med att bara lämna en första kull för att sedan själv ta hand om nästa, utan de kan lägga 3-6 kullar på en säsong och själv bara ruva den sista.

Vi menar att detta intressanta ”spel” mellan hanen och honan om vårdnaden beror på en rad faktorer som arv, attraktivitet, könsfördelning i populationen mm. Oavsett vilket skälet är så är pungmesens häckningssystem ett spännande forskningsfält med många ännu obesvarade frågor.

Pungmeslokaler
Med tanke på de relativt få tillfällen vi har kunnat besöka Kristianstadsområdet har vi inte själva haft tid att söka efter nya lokaler. Istället har vi förlitat oss till rapporter och information som vi fått direkt från olika personer eller på uppgifter från KriX hemsida och Artportalen ”Svalan”. Våtmarksområdet längs nedre Helgeån är stort till ytan och lämpliga pungmeslokaler finns på många håll. Däremot har vi identifierat ett antal prioriterade lokaler som också är de vi inventerar vid våra återkommande besök. Dessa lokaler ligger i två huvudområden - Härlöv respektive Hercules.

- **Härlöv**
  - Karpalundsdammarna
  - Lillövallen
  - Härlövstippen
  - Naturum
- **Hercules**
  - Herculesdammarna
  - Rinkaby ängar
  - Rinkabyviadukten

Med Härlöv menar vi området från Karpalundsdammarna i norr längs Helge å ner till och förbi nuvarande naturum Vattenriket, inklusive västra sidan av Härlövstippen. Härlövsområdet är och har varit en viktig, och för pungmes sammanhållen sträcka, som spelat en betydande roll under alla år. Fåglarna rör sig fritt inom området och omflyttningar mellan de olika delområdena sker frekvent i samband med att nya bon byggs och partner byts. Även fåglar som tillfälligt är knutna till ett visst bo gör av och till längre utflykter till andra lokaler med bobyggande eller häckande pungmes, sannolikt för att bilda sig en uppfattning om möjligheten till att maximera sin avkomma genom successiv polygami (flera partners, men bara en i taget).

Herculesområdet ligger väl skilt från Härlövsområdet, men ändå inte längre bort än att det emellanåt är ett visst utbyte av individer under häckningssäsongen. Fast det vanligaste är partnerbyten och nya boplatser inom respektive område. Besökande ornitologer till Herculesdammarna parkerar ofta vid ”skroten” och det brukar innebära goda möjligheter till att se eller höra pungmes eftersom arten årligen har häckat i närheten sedan mitten på 80-talet. Men även nere vid dammarna och strax söder där om (norra delen av Rinkaby ängar) hyser regelbundet häckande pungmes. Rinkabyviadukten, en lokal som successivt blir allt sämre p.g.a. igenväxning, har trots det producerat ungar de senaste åren.

Det har skett betydande förändringar av vissa lokaler, speciellt Karpalundsdammarna, Lillövallen och Härlövs ängar. Men även våtmarkerna väster om Härlövstippen har förändrats genom att hela björkridåer dött samtidigt som andra har vuxit till sig. Nu är i och för sig biotopförändringar något som kan vara till pungmesens fördel eftersom den föredrar våtmarker under igenväxning. När växtligheten blir allt för hög och tät kan ett tidigare lämpligt område bli mindre attraktivt för arten samtidigt som andra mindre bra områden kan växa till sig och förbättras.

Häckningar och utfall
<u>Härlövsområdet</u>
Karpalundsdammarna har efter sockerbrukets nedläggning blivit ett fantastiskt fågelområde med bra tillgänglighet. Strukturen med vassrika dammar, ridåer av björk och pil samt salixbuskar och högörter gör området idealiskt. Björkarna i kanten av den västra

dammen närmast bruket var väl frekventerade som boträd, men efter att dammkanten skalades från träd för några år sedan finns bara en liten lämplig rest kvar runt observationsgömslet. Däremot är de östra dammarna och strandzonen till Araslövssjön mycket attraktiva för arten.
Lillövallen sträcker sig från järnvägen ner till borgruinen och kunde före den stora trädrensningen hysa många häckningsbon. Vallen betraktas även idag som ett av kärntillhållen med årliga häckningar, men boplaterna är begränsade.

Den kanske minst kända men mycket viktiga lokalen är Härlövstippen. Till ”Tippen” räknar vi sankområdet alldeles väster om tippen, men också området kring Härlövsborgstornet. Tillsammans utgör detta ett starkt tillhåll med flera årliga häckningsbon.
Helge å-slänten med sin trädridå där naturum Vattenriket nu ligger, har under alla år varit en betydelsefull häckningslokal. Under sina glansdagar kunde slänten och tidigare närliggande dungar rymma flera häckningsbon. De senaste åren har det varit glesare mellan bona även om det fortfarande genomförs någon årlig häckning.

Under 2011 genomfördes ett 10-tal lyckade häckningar i Härlövsområdet och något färre (7) påföljande säsong. Det totala antalet häckningsbon var dock ungefär desamma 2012, men vi såg tydliga tecken på predation i 2-3 bon, en nyhet för oss i Vattenriket men inte ovanlig vid Krankesjön. Bopredation sker som regel den sista veckan ungarna är kvar i boet, sannolikt för att de då är som ljudligast. Däremot kan vi bara spekulera i vad som kan ligga bakom predationen, men möjliga kandidater är nötskrika, större hackspett och mård.

Herculesområdet
De nedlagda tegelbruksdammarna har idag blivit mycket attraktiva för många våtmarksarter och har också skapat gynnsamma förutsättningar för pungmes. Just kantvegetationen till dammarna har inte varit de mest frekventerade för bobygge, även om det förekommer lite då och då, men träddungar eller -ridåer i dess närhet är oftare nyttjat. Däremot ser man regelbundet födosökande fåglar i vassarna och intilliggande kantvegetation, såväl matande adulta som nyligen flygga ungfågelkullar.

Rinkaby ängar är ett långsträckt område utmed Hammarsjöns östra sida och det är bara träddungen (al och pil) i dess norra del, och som ansluter till Åladammen, som ingår i våra inventeringsrundor. Rinkabyviadukten är ett begränsat och svårgenomträngligt sumpskogsområde där väg 118 korsar järnvägen.

Säsongen 2011 genomfördes minst 4 lyckade häckningar i området och ytterligare 2 påbörjades så sent att vi inte fick möjlighet att följa upp utfallet. Ytterligare ett bo hade ungar mycket nära flygg ålder, men vid återbesök för ringmärkning ett 10-tal dagar senare var boet helt söndertrasat. Huruvida ungarna klarat sig eller ej har vi inte kunnat fastlägga. Häckningsutfallet 2012 blev betydligt sämre med endast 2 lyckade kullar och en kull där den matande honan sannolikt förolyckats då det innehöll 6 döda ungar och ett rötägg.

Populationsjämförelse
Eftersom våra fältinsatser 2012 var relativt jämförbara med de 2011, men betydligt mer omfattande än föregående säsonger, gör vi en jämförelse bara mellan dessa båda år. Man ska förstå att det inte går att dra några en-

	2011	2012	Förändring
Adulta hanar	16	13	-19 %
Adulta honor	12	10	-17 %
Antal äggkullar	20	15	-25 %
varav honruvade	12	9	-25 %
varav hanruvade	6	4	-33 %
varav lämnade	2	2	0 %
Lyckade kullar (flygga ungar)	13	6	-54 %
Okänt resultat	4	3	-25 %
Misslyckade kullar	1	4	+300 %
Antal kända ungar	69	30	-57 %
varav ringmärkta	53	27	-49 %

Tabell 1: Jämförande populations- och häckningsuppgifter 2011 och 2012

tydiga slutsatser mellan endast två säsonger, men uppgifterna kan ändå utgöra ett intressant underlag i ett längre perspektiv.

Populationsminskningen mellan åren var ca 20 % och antalet bon med äggkullar sjönk med 25 %. Minskningen yttrade sig tydligast i ytterområdena Karpalund och Hercules medan de centrala delområdena Lillövallen, Härlövstippen och Naturum-slänten höll en jämförbar populationsnivå.

Som framgår av tabell 1 halverades häckningsresultatet mellan de båda åren, trots att ruvade kullar bara sjönk med drygt en fjärdedel. Det försämrade häckningsutfallet får i första hand tillskrivas den bopredation i området runt Härlövstippen vi tidigare inte noterat i Kristianstadområdet och som ledde till en kraftig ökning av andelen misslyckade häckningar. Vilken borövare som varit framme vet vi inte, men vid Krankesjön har vi tidigare sett hur en hona av större hackspett plockade ut nykläckta ungar ur ett bo. Andra tänkbara predatorer är nötskrika och mård (Persson och Öhrström 2006).

Ringmärkning

Under de första två veckorna som flygga fåglar återvänder pungmesungarna som regel till sitt häckningsbo för att övernatta. Den vårdande föräldern, vare sig det är honan el-

Olof och Peter i färd med pullmärkning av flygga ungar som återvänt till boet för övernattning. Alla fångade pungmesar får en metallring på ena tarsen (normalt vänster tars i våtmarkerna i Vattenriket) och en eller två färgringar på den andra.

Ungfåglarna förser vi bara med en årsring där färgen skvallrar om vilket år den är född. 2012 fick alla märkta ungar en ljusgrön färgring och 2011 en orange, medan ungarna från 2010 har en röd.

Om en färgmärkt unge återvänder året därpå eller senare så fångar vi in igen och förser den med ytterligare en färgring i en färgkombination så vi kan skilja individerna åt.

foto nästa sida: Sanne Öhrström

ler hanen, fortsätter att mata den flygga kullen och visar dem tillbaka till boet. Just detta ger oss som vill ringmärka dem en sällsynt bra chans att fånga ungarna vid boet, men först sedan de kan flyga på egen hand. Det minskar risken för störning, speciellt som bona ofta hänger mycket svåråtkomligt. Ibland hänger boet så otillgängligt att vi inte ens kommer åt det med vår speciella anordning på en lång fångststav, men för det mesta brukar det gå bra.

Under våren när pungmesarna återvänt från vinterkvarteren i Sydvästeuropa försöker vi fånga och individmärka (två färgringar) så många individer vi kan. Det är också tidsödande men helt avgörande för att kunna förstå vilka individer som är i par och hur dessa parkonstellationer ändras över tiden. Ständiga omflyttningar och nya bobyggen gör att vi vid varje besök måste inventera alla områden, även sådana som inte hade några fåglar vid föregående besök.

Det är mer regel än undantag att vi hittar pungmesar med utländsk ring. Varje säsong fångar vi ett par tre sådana bara i Vattenrike. För det mesta är det individer märkta på rast- eller övervintringsområden, och då har de inga färgringar. Om än mycket sällan så dyker det upp fåglar med färgkombinationer som inte är våra. Det har varit fåglar från andra liknande fältstudier i Polen eller Tyskland, eller från Mellansverige.

Flyttning och omflyttning

Som tidigare nämnts kan pungmesar röra sig över ganska stora områden under häckningstid. Det är vanligt att hanar byter lokal mellan två bobyggen, och då kan det handla om flera km mellan lokalerna. Även honorna rör sig över liknande områden när de byter partner. Det är dessa omflyttningar och partnerbyten som gör det krävande att följa fåglarna under säsongen, men också det som gör det så spännande.

foto: Hans Cronert

Parningsförsök nära naturum Vattenriket 2012. Lägg märke till att honan, den högra fågeln, är ringmärkt

Redan under sommaren kan man se betydande rörelser hos framför allt årsungarna. I slutet av juli och augusti kan ungar från Kristianstad tillfälligt ses lite varstans i landskapet, till och med i Öresunds kustvassar och vid Falsterbo. Vi tolkar detta som ungfågelsrörelser eftersom den verkliga höstflyttningen kommer igång först i september.

Pungmesen är den flyttande ”småfågel” som utan konkurrens har den högsta återfyndsandelen. Enbart våra egna 1850 märkta pungmesar i Skåne sedan 1976 har gett 56 utlandsåterfynd. Till det kommer lika många (57 st) kontrollerade pungmesar med utländsk ring. Totalt toppar Frankrike detta utbyte med 52 % av alla fynd, följt av Spanien (16 %) och Tyskland (12 %). Sammantaget är det 13 olika länder som vi haft ett ringutbyte med, där Portugal är det mest avlägsna.

foto: Svens Birkedal

Bobyggande hane nära naturum Vattenriket

Tittar vi på det mer begränsade materialet från Kristianstad vad gäller utlandsåterfynd (12 individer) så härrör sig 8 från Frankrike, 2 från Tyskland och 1 från vardera Spanien och Litauen. Den spanska pungmesen märktes som 1k hane i Zaragoza 16 nov 2008 och kontrollerades som häckande vid Kristianstad både 2010 och 2011. En annan hane märktes som ad hane den 21 oktober 2008 i Gironde i västra Frankrike och kontrollerades som häckande vid Kristianstad säsongerna 2009 och 2010, för att sedan fångas i Falsterbo på höstflyttningen den 30 september 2010. Ett annat intressant fynd är den hane som vi märkte den 27 juni 1989 vid Hammarsjön och som kontrollerades den 5 juli 1990 vid Silute i Litauen. De fåglar vi kallar ”våra” kan mycket väl häcka någon helt annan stans nästa säsong.

Till materialet med utlandsåterfynd kommer ett mycket stort antal svenska kontroller, framför allt våra egna kontroller men också många från Falsterbo. En hane som 2010 höll till vid Krankesjön kontrollerades året därpå vid Lillövallen. Ett exempel på en mer långväga svensk kontroll är en häckande hane vid Härlövstippen som avlästes den 20 maj 2012 och som var märkt som häckande vid Rynningeviken i Närke nästan på dagen ett år tidigare. En annan intressant individ är den hane vi märkte den 14 maj 2011 vid naturum Vattenrike och som den 30 september samma år kontrollerades på Utklippan i sydöstra Blekinge.

Genom alla de kontroller och återfynd vi fått kan vi se ett tydligt mönster för höstflyttningen. Pungmesen lämnar Skåne i septem-

ber, främst i den senare halvan, och i första oktoberhalvan kommer återfynden mestadels från Tyskland, Belgien och Luxemburg för att sedan ge en mycket markant återfyndstopp från Gironde i västra Frankrike mellan 20 oktober och 10 november. Under senare delen av november och december är det Spanien, och då främst Katalonien, som ger flest återfynd. Om det är fåglarna från Gironde som fortsätter dit har vi däremot ingen information om.

När det gäller övervintring i Sverige finns det bara några enstaka fynd, och de intressantaste kommer från Hammarsjöns vassar. I januari 1980 sågs 8 ex i en flock och under januari-mars 1991 noterades 2-6 individer. Trots dessa fynd får vi betrakta pungmesen som en utpräglad flyttfågel med återkomst i april. Vissa år kan de tidigaste individerna anlända i slutet av mars, men början av april är vanligast. Sedan sker en viss ”påfyllning” under hela månaden.

De första hanarna som kommer på våren är vanligtvis sådana som häckat föregående år och som nu snabbt vill etablera bra revir. Även honor återvänder gärna, men inte riktigt i samma omsträckning som hanar. Av ungfåglarna är det en liten andel som vi får tillbaka som häckande individer, men det brukar vara några varje år. Det är dessa vi återfångar för att ge en andra färgring för att kunna urskilja den som individ.

Framtiden

Tendensen för den svenska pungmesstammen är överlag vikande och i nuläget det ser ur som att Kristianstadsområdet hyser den största populationen, trots att vi bara talar om 20-30 identifierade häckande individer. Med våtmarksområdet längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike som artens viktigaste fäste i Sverige gäller det att bevara de biotoper som pungmesen är i behov av. Vi bedömer inte att det innebär några omfattande åtgärder utan mer om att i samband med vegetationsröjningar ta med pungmesens krav i konsekvensbedömningen.

Olof Persson & Peter Öhrström

Referenser

Axelsson, P. 1966. Pungmesbo vid Råbelövssjön. Medd. SkOF 5: 35-36

Cronert, H. och Svensson, Å. 1973. Iakttagelser från en häckning av pungmes Remiz pendulinus i Sverige. Vår Fågelvärld 32: 111-114.

Göransson, G. och Karlsson, J. 1973. Pungmesens Remiz pendulinus expansion i Europa och dessförekomst i Sverige. Vår Fågelvärld 32: 107-110.

Persson. O. och Öhrström, P. 1985. Finns det några regler i pungmesens Remiz pendulinus häckningsystem? Vår Fågelvärld 44: 135-144.?

Persson. O. och Öhrström, P. 1989. A new avian mating system: Ambisexual polygamy in the Penduline Tit Remiz pendulinus. Ornis Scandinavica 20: 105-111.

Persson. O. och Öhrström, P. 1994. Pungmesen Remiz pendulinus 30 år i Skåne. Anser 33: 237- 244

Persson, O. och Öhrström, P. 2006. Pungmesen i Skåne 1990-2005. Anser 45: 129-138

Pogány, A, Szentirmai, I., Komdeur, J., Székely, T. 2008. Sexual conflict and consistency of offspring desertion in Eurasian penduline tit Remiz pendulinus. BMC Evolutionary Biology 8: 242.

Öhrström, P. 1974. Iakttagelser vid en häckningsplats för pungmes i Västskåne 1972-1973. Anser 13: 157-166.

Vårens program

Alla är hjärtligt välkomna och var inte rädda för att komma med även om ni saknar tubkikare. Alla som har låter gärna andra också titta. Undrar du över något så ring till respektive kontaktperson. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com Kontaktuppgifter för alla exkursionsansvariga hittar du i slutet av programmet.

MARS

Söndag 3 mars LINNÉRUNDA

Kom till naturums parkering senast kl. 09.00 och följ med Evert Valfridsson ut till Isternäset och andra tätortsnära delar av Vattenriket och se om vi kan se tecken på vikande vinter och annalkande vår. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 10 mars LINNÉRUNDA

Har det hänt mycket på en marsvecka? Följ med Evert Valfridsson ut på Isternäset och förbi de gamla soptippsområdena på Härlövs ängar så finner du svaret! Samling vid naturums parkering kl. 09.00 för som vanligt ca 4 timmars tur längs Linnérundans dryga 6 km. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 10 mars KROKNÄBBARNAS TID PÅ MUSEET

Under våren kommer Regionmuseet i Kristianstad att ha en utställning, där besökarna får möta fotografen m.m. Patrik Olofsson och hans möte med svenska rovfåglar – utgående från hans fantastiska skildringar i boken ”Kroknäbbarnas tid”. Det blir både föredrag, bilder och film att njuta av. Vernissage den här dagen – mer info i kommande Spoven och på regionmuseets hemsida http://www.regionmuseet.se. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Onsdag 13 mars HUR KÄNNER JAG IGEN ROVFÅGLARNA?

I anslutning till rovfågelutställningen på regionmuseet har fågelklubben fått möjligheter att vid tre tillfällen fått chansen att berätta om fågelskådning utifrån våra rovfåglar. Linda Niklasson och Evert Valfridsson ger i bild och ord en snabblektion kring hur man känner igen våra vanligaste rovfåglar. Den första delen sker den här dagen i hörsalen på regionmuseet i Kristianstad kl. 12.00 – 12.30. Se vidare 27/3 och 10/4! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lördag 16 mars GÅSRÄKNING

Våren bör kunna anas när det är dags för säsongen sista gåsinventering. Vad innebär detta – häng med någon av klubbens gåsräknare ut och hitta svaret! Intresserad? Hör av dig till Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se, så kan han ordna detta.

Lördag 16 mars **TRANFÖREDRAG PÅ NATURUM**

Tranornas B & B till glädje för alla – start kl. 15.00. Naturvårdssamordnare Hans Cronert berättar om trangruppens arbete med att mata tranorna på ett fält intill besöksplats Pulken. Till glädje för tranor, bönder och fågelskådare.

Söndag 17 mars **EN FÖRANING AV VÅREN**

Tillsammans med Jan Linder ger vi oss iväg någonstans i våra hemmamarker och letar efter tecken på annalkande vår. Vi samlas kl. 07.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket för vidare färd. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Onsdag 20 mars **LINNÉRUNDA**

Tillsammans med Evert Valfridsson gör vi i vårdagsjämningstid en tur genom tätortsnära delar av Kristianstads Vattenrike. Vintern har förhoppningsvis börjat lossat greppet om livet på bl.a. Isternäset och Härlövs ängar. Samling vid naturums parkering kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Onsdag 20 mars **DE FÖRSTA TRANORNA**

Kanske kan vi redan nu njuta av de tidigaste tranorna, som väljer att rasta vid Pulken. Vi gör ett första försök att njuta av ett av fågelårets häftigare sträck! Fågelklubben finns på plats från kl. 15.00 och till det mörknar! Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

Onsdag 20 mars – onsdag 3 april **STRÄCKSPANING VID KÅSEBERGA**

Är du intresserad av att samåka ner till Sydostskåne och spana in de ejderflockar, som drar förbi Kåseberga/Sandhammaren under den här tiden av våren? Det här är övningar, som ofta sker med ganska korta varsel. När vi ser att det börja bli bra drag i ejdersträcken så lägger vi in uppgifter om detta på klubbens hemsida! Sedan drar vi – kanske redan dagen efter iväg mot sydost! Samåkning

sker från naturum kl. 05.00 och från samåkningsparkeringen vid Olseröd kl. 05.30. Det är alltså snabba ryck som gäller i det här sammanhanget! Och detta är även ett test på att se om detta är nånting för oss att satsa på framöver – t.ex. när det ev. blir aktuellt med havsskådning i nordvästra Skåne. Håll koll på http://www.spoven.com och Facebook när tiden närmar sig! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lördag 23 och söndag 24 mars TRANORNA I PULKEN
Vi kommer att ägna hyffsat stor uppmärksamhet åt tranorna, när de på vägen mot häckningsplatserna längre norrut rastar i inte minst Pulken som ligger dryga kilometern väster om Yngsjö (och väg 118) längs vägen mot Everöd. Fågelklubben kommer att finnas på plats här mellan kl. 15 och mörkrets inbrott. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 24 mars ROVFÅGELFÖREDRAG PÅ MUSEET
Naturfotografen Patrik Olofsson berättar om svenska rovfåglar och hans möten med dem på regionmuseet: i hörsalen kl. 14.00. Se mer på http://www.regionmuseet.se

Måndag 25 mars TRANDAG OCH INVIGNING AV NYA PULKEN
Fågeltornet i Pulken har genomgått en välbehövlig renovering och förändring – på trandagen 2013 kl.15.00 invigs ”nybygget”. I övrigt se under 23 mars och på:
http://www.vattenriket.kristianstad.se

Tisdag 26 – torsdag 28 mars TRANORNA I PULKEN
Se under 23 mars!

Onsdag 27 mars HUR KÄNNER JAG IGEN ROVFÅGLARNA?
Hörsalen på regionmuseet i Kristianstad kl. 12.00 – 12.30. Se under den 13 mars! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fredag 29 mars LÅNGFREDAG PÅ LINNÉRUNDAN
Traditionen sedan några år bjuder att vi kollar in Isternäset med omgivningar den här dagen. Samling vid naturums parkering kl. 08.00 och sedan viker vi förmiddagen åt vad som händer längs den här drygt 6 km långa runda. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Tisdag 26 – torsdag 28 mars TRANORNA I PULKEN
Se under 23 mars!

Söndag 31 mars TRANBUSS FRÅN NATURUM
Tillsammans med Studiefrämjandet Sydost, naturum Vattenriket, Härnestads byalag och Naturskyddsföreningen i Kristianstad ordnas bussresa från Kristianstad ut till Pulken och de rastande tranorna. Ett perfekt tillfälle att bjuda med vänner och bekanta, som kanske inte så ofta har chansen att se dessa fantastiska fåglar! Avresa från parkeringen naturum kl. 14.00 - tillbaka igen ca kl. 18. Pris 100 kr och då ingår bussresa, guidning, grillkorv och dricka. Biljetter på naturum: naturum@kristianstad.se.
Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

APRIL

Måndag 1 april ANNANDAGPÅSK PÅ HÅSLÖVS ÄNGAR
Tillsammans med Evert Valfridsson tar vi oss runt bland de vårfåglar, som har anlänt till denna klassiska fågellokal. Samling på parkeringen på Håslöv senast kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

Måndag 1 – onsdag 3 april MER TRANOR I PULKEN
Se under 23 mars!

Lördag 6 och söndag 7 april VI RUNDAR AV ÅRETS TRANOR
Förmodligen har den absoluta merparten av årets tranor nu passerat Pulken och vi rundar av med att samla på oss de sista syn- och hörselintrycken härifrån. Från kl. 16.00 finns Fågelklubben på plats! Kontaktperson: Evert Valfridsson

Söndag 7 april LINNÉRUNDA
Vi hoppas på gott om vårtecken denna årets 97:e dag, när vi tillsammans med Evert Valfridsson letar oss igenom fåglarna som bl.a. finns på Isternäset. Samling vid naturums parkering kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 10 april HUR KÄNNER JAG IGEN ROVFÅGLARNA?
Hörsalen på regionmuseet i Kristianstad kl. 12.00 – 12.30. Se under 13 mars! Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 10 april MAT OCH PRAT: STORKEN I VATTENRIKET
Storkprojektets Emma Ådal berättar kl. 11.45–13 om storkens uppgång, fall och återkomst. En historia som speglar det skånska jordbrukslandskapets utveckling. Biljetter 100 kr - säljs på naturum och via hemsidan vattenriket.kristianstad.se/naturum/biljetter. I priset ingår föreläsning och lunch serverad av Fredholms på naturum.

Läs mer om detta arrangemang och annat som händer på naturum Vattenriket på
http://www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

Söndag 14 april LINNÉRUNDA
Ytterligare en vecka närmare våren i tätortsnära delar av Kristianstads Vattenrike! Vad har hänt på en vecka? Tillsammans med Evert Valfridsson letar vi efter svaren. Samling vid naturums parkering kl. 08.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 17 april LINNÉRRUNDAN
En del av våra flyttfåglar fortsätter att välla in över vårt land – en del av dem ska vi tillsammans med Evert Valfridsson försöka hitta i Vattenriket idag. Samling vid naturums parkering kl. 08.00 för ca 4 timmar och 6 km strosande längs stigen. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 17 april **VAD HÖRS I NATTEN?**

Snart är det dags att njuta av alla härliga ljud, som vår- och sommarnätterna kan bjuda på. Tillsammans med Sven Birkedal går vi igenom vilka fågelarter, som vi kan räkna med att stöta på i våra hemmamarker så småningom. Kom till Studiefrämjandet i Kristianstad senast kl. 19.00 och förbered dig inför vad som komma kan! Kontaktperson: Linda Niklasson

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Lördag 21 april **HEMMAMARKER MED HANS CRONERT**

Vi samlas på naturums parkering senast kl. 07.30 och följer med Hans Cronert ut till någon av hans hemmamarker. Han brukar ha väldigt bra näsa för vad som finns – alltså all anledning att hänga med och se vilka nya flyttfåglar, som nu har kommit till våra breddgrader. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 24 april **VÅR LÄNGS LINNÉRUNDAN**

Det har dagen hoppas vi på ordentlig vårstämning, när Evert Valfridsson ger sig iväg längs Linnérundan. Vi samlas vid naturums parkering senast kl. 08.00 och tar oss över Isternäset och förbi Härlövsområdet och efter ca 4 timmars strosande är vi tillbaka vid startpunkten! Kontaktperson: Evert Valfridsson

Lördag 27 april **NYA VÅTMARKER: DAMMEN VID ADINAL**

Det har under senaste åren anlagts ganska många nya våtmarker i våra omgivningar. Vi har valt ut tre av dem, som vi under våren kommer att besöka för att se vilka fåglar som också har hittat till dem. Först ut är en damm vid Adinals gård väster om Färlöv. Under den här förmiddagen hoppas vi på att få en god koll på vad som finns i fågelväg. Samling vid naturum kl. 07.00 för samåkning till den här våtmarken. Kontaktperson: Evert Valfridsson

MAJ

Onsdag 1 maj **FÖRSTA MAJ PÅ LINNÉRUNDAN**

Traditionellt följer vi med Evert Valfridsson och ser vilka fåglar som demonstrerar sin närvaro på Isternäset eller längs gamla soptippen den här dagen. Samling vid naturums parkering kl. 07.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Lördag 4 maj NYA VÅTMARKER: STORA BJÖRKERÖD, VESSLARP
Dags för andra besöket vid nyanlagda våtmarker. Ulrika Tollgren tar oss med till en våtmark i skogarna norr om Immeln: Stora Björkeröd vid Vesslarp. Samling för samåkning från naturum kl. 06.00 – eller anslut ca 06.30 i Immeln. Kontaktperson: Ulrika Tollgren

Söndag 5 maj FÅGELSKÅDNINGENS DAG HÅSLÖVS ÄNGAR
Dags igen att gemensamt med andra fågelklubbar i landet berätta om fåglar och fågelskådning och vad vi håller på med i en fågelförening! Och försöka få fler att vilja komma lite närmare fåglarna och kanske bli medlemmar i klubben! Som vanligt inbjuder vi alla till några tidiga timmar på Håslövs ängar på den nordöstra sidan av Hammarsjön. Mellan kl. 06.00 och 11.00 hjälps företrädare för fågelklubben åt att visa vad denna klassiska fågellokal har att erbjuda en tidig vårmorgon. NYHET: Konstnären Carl Christian Tofte kommer mellan kl. 08.30 och 11 att framställa fågelskisser, som vi kommer att lotta ut bland deltagarna. Alltså unika bilder från den här dagen och platsen! Priset för lotterna är 20:-/styck och pengarna går till klubbens fågelskyddsverksamhet. Dessutom blir det en sedvanlig tipstävling kring fåglar med fina priser! Ett arrangemang som vi gör tillsammans med Studiefrämjandet och Naturskyddsföreningen i Kristianstad. Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

Torsdag 9 maj KRISTI HIMMELSFÄRDSDAG PÅ LINNÉRUNDAN
Ganska många flyttfåglar bör så här dags på året ha kommit åter från vinterkvarteren. Följ med Evert Valfridsson och se vilka, som nu finns i dessa delar av Vattenriket! Samling vid naturums parkering kl. 07.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Lördag 11 maj NYA VÅTMARKER: MALTESHOLM PÅ LINDERÖDSÅSEN
Den tredje nyanlagda våtmarken, som vi besöker, är ett antal dammar på Maltesholms ägor på Linderödsåsen söder om Tollarp. Samling p-platsen vid Maltesholm kl. 07.00. Ev. samåkning från naturum kl. 06.30. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Söndag 12 maj LINNÉRUNDA
Evert Valfridsson tar åter täten för en tur längs Linnérundan ”i den sköna maj”! Vilka flyttfåglar har ännu inte vänt åter? Svaret bör den här dagen ge. Samling vid naturums parkering kl. 07.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Onsdag 15 maj AXELTORPSVIKEN I IVÖSJÖN
Nils Waldemarsson leder oss under några kvällstimmar, då vi längs spångarna i sjökanten och sumpskogen får uppleva en del av Ivösjöns fågelliv. Förhoppningsvis både rördrom, vattenrall, brun kärrhök och flera av våra sångare! Samling kl. 18.00 vid Maxi Bromölla. Kontaktperson: Linda Niklasson

Lördag 18 maj LINNÉRUNDA
Börja pingsthelgen med några timmas fågelskådning längs den här ca 6 km långa strövstigen tillsammans med Evert Valfridsson. Samling vid naturums parkering kl. 07.00. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

Söndag 19 maj **VI TITTAR PÅ LÄRKRUTOR**

Fågelklubben började under 2011 att leta efter lantbrukare, som är intresserade av att hjälpa sånglärkan och andra småfåglar, som häckar i jordbrukslandskapet. Förhoppningen är att man ska anamma idéerna i ett projekt kring att anlägga lärkrutor, som SOF driver. Den här dagen ska vi försöka sprida lärkrutor till fler lantbrukare genom att bl.a. åka runt och se hur det här ser ut hos några av dem, som redan accepterat det här konkreta och enkla sättet att underlätta för de häckande fåglarna.

Vi samlas kl. 8.00 på parkeringen vid naturum Vattenriket och använder sedan förmiddagen till att sprida idéerna kring lärkrutor och se hur det här ser ut i verkligheten. Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskydds-foreningen.se

Onsdag 22 maj **BIOLOGISK MÅNGFALD PÅ LINNÉRUNDAN**

Det är inte bara Kristianstads 399:e födelsedag i dag utan även ”Den biologiska mångfaldens dag”. Vi celebrerar båda med en tur bland förhoppningsvis många fåglar på Isternäset och i snåren förbi och längs med de gamla soptipparna. Tillsammans med Evert Valfridsson startar vi kl. 08.00 från p-platsen vid naturum för en drygt 4 timmar lång tur i Vattenriket. Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Torsdag 23 maj – söndag 26 maj **VI DRAR TILL ÖLAND**

Det är några år sedan vi gjorde en tur till fåglarna på Öland men det här veckoslutet är det dags!. Vi åker ca kl. 18.00 på torsdagskvällen och tillbringar fredag, lördag och halva söndagen på ön och räknar med att vara åter i Kristianstad ca kl. 17.00. Vi övernattar på Ottenby Vandrarhem i Ås. Vi besöker de traditionella lokalerna på ön – men dyker det upp något intressant bland fågel-larmen så försöker vi att dra på några av dem! Priser, anmälningstider och mer om Ölandsresan på annan plats i Spoven! Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se

JUNI

Söndag 2 juni BIOSFÄRBUSS TILL VINNEÅNS DALGÅN

Naturum Vattenriket firar nationella Biosfärdagen med en bussresa till några av de projekt som Biosfärkontoret har drivit i Vinneåns dalgång under året inom ramen för LOVA-projektet. Bussen avgår från naturum kl 9 och tar oss med på en tur längs Vinneåns dalgång och till några av de nyrestaurerade våtmarkerna. Med på resan finns Jonas Dahl, limnolog, och Katrine Svensson, miljöinformatör som tillsammans projektleder LOVA-projektet. Vi beräknas vara tillbaka vid naturum kl. 15. Bussbiljetterna, som behövs för resan, kostar 50 kr och säljs på naturum.

Läs mer om detta arrangemang och annat som händer på naturum Vattenriket på
http://www.vattenriket.kristianstad.se/naturum

Onsdag 5 juni NATURNATT I TASSEMARKER

Tillsammans med Kristianstads Naturskyddsförening och Ulrika Tollgren tar vi reda på vad kvällen och en del av natten kan bjuda på i tassemarkerna lite norrut från Kristianstad räknat. Vi samlas kl. 20.30 vid naturum och 21.00 vid ICA i Arkelstorp.

Torsdag 6 juni NATIONALDAG PÅ LINNÉRUNDAN

Det är dags för årets 16:e tur längs Linnérundan tillsammans med Evert Valfridsson. När vi är åter vid naturum efter ca 4 timmar vet vi lite mer om vilka nationaldagsfåglar som finns på t.ex. Isternäset. Samling senast kl. 08.00 på naturumparkeringen! Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson, tel. 044-32 30 45 el. 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se.

Lördag 15 juni MÖTE MED STORKAR

Kom till gårdsbutiken i Skånes Viby (infart från väg 118 mellan Kristianstad/Hammar och Rinkaby/Åhus) senast kl. 15.00 och var med om ringmärkningen av de storkungar, som fötts i de båda bona här. Det här gör vi tillsammans med det skånska storkprojektet och Storkens Vänner – vi får höra om storken och det arbete som bedrivits i några decennier nu. Du kan stödja storkprojektet genom att bli medlem i Storkens vänner. Detta kostar 100 kronor per år och löser du avgiften här får du ett snyggt storkpin, som ett tack för din insats! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Söndag 16 juni LINNÉRUNDA

Vad finns det för fågelliv och annat intressant att uppleva på Isternäset och i kanten av Härlövstippen en vecka före midsommar? Häng på Evert Valfridsson som guidar längs den lite drygt 6 km långa Linnérundan. Samling senast kl. 08.00 på naturumparkeringen! Ta gärna med kikaren och glöm inte lite förmiddagsfika. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 14 juli VADARSPANING

Äspet i Åhus är ett av de hetaste ställena när det gäller vadare, som rastar på sin väg till vinterkvarteren. Tillsammans med Jan Linder ska vi vad den här morgonen har att erbjuda av fåglar

som redan nu är på väg mot vinterkvarteren. Samling vid parkeringen i Äspet kl. 07.00. Vill du ha hjälp med transporten så ordnas samåkning från parkeringen vid naturum Vattenriket? Meddela detta i så fall till Ulrika. Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Söndag 21 juli VADARSPANING

Vi gör ännu ett nedslag i Äspet, Åhus, och ser vad som kan upplevas av höststräckande vadare den här kvällen. Kanske har ett ihärdigt sommarregn fått en del fåglar att rasta och invänta bättre väder för flytten mot kommande vinterkvarter. Det gör vi tillsammans med Sven Birkedal som senast kl. 18.00 tar täten ut mot fågeltornet här. Vill du ha hjälp med transporten så ordnas samåkning från parkeringen vid naturum Vattenriket? Meddela i så fall Linda. Kontaktperson: Linda Niklasson.

Anpassa kläder och skodon efter väder och årstid! Ta gärna med fika – vi är ofta ute 3-4 timmar. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

---

Kontaktpersoner:
Ulrika Tollgren: 0738-08 37 73, ulrika.tollgren@orthanc.se
Evert Valfridsson: 044-32 30 45 el. 070-602 30 45, evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se
Linda Niklasson: 0456-297 90 el. 0709-32 22 52

Vi drar till Öland!

Vårens exkursionsresa till södra Öland 23-26 maj.

Öland är av tradition ett uppskattat ställe för fågelskådare – självfallet inte minst för att en stor mängd fåglar rör sig över ön såväl under vår- som höststräck. Dock är det några år sedan fågelklubben gjorde några resor dit. Men det ska vi ändra på nu!

foto: Patrick Tollgren Lazarov

Halsbandsflugsnapparen häckar på Öland så chansen är stor att vi kommer att se den.

På torsdagskvällen den 23 maj (ca kl. 18.00) lämnar vi Kristianstad – i två 9-personers bussar – för att under kvällen anlända till vår inkvartering på Ottenby vandrarhem. Sedan använder vi fredagen, lördagen och förmiddan på söndagen den 26 maj åt att leta fåglar främst på den södra delen av Öland. Vi räknar sedan med att vara åter i Kristianstad senast kl. 17.00 på söndagen.

Vi besöker självfallet olika traditionella fågellokaler på ön och ser vad vi kan hitta: förhoppningsvis t.ex. både kornknarr, ängshök, halsbandsflugsnappare och höksångare. Men vi kommer också att hålla oss à jour med fågellarmet BMS/Birdalarm. Dyker det upp godsaker någonstans i vår närhet på ön så försöker vi dra på en del av larmen! Vi räknar också med att göra ett besök på Naturbokhandeln! Vi kommer att samlas vid något tillfälle för att förbereda Ölandsturen, innan vi åker.

Kostnaderna för resor och logi 23-26/5 hamnar på ca 1 200 kronor. OBS! Till detta kommer sedan maten för var och en. Vi bor i 2- eller 4-bäddsrum på vandrarhemmet. Förstärkt frukost fixar vi på vandrarhemmet och sedan försöker vi leta upp något näringsställe för middag en gång per dag ungefär! Exakta kostnaden regleras när vi åker hem på söndagen.

Anmälningar görs till Evert Valfridsson, 044-32 30 45, 070-602 30 45 eller per e-post: evert.valfridsson@naturskyddsforeningen.se senast 2013-04-05

Då ska också en anmälningsavgift på 250:- per person vara inbetald till Nordöstra Skånes Fågelklubb pg 1 64 24-4.
Betala inte in innan ni fått besked från Evert att ni fått plats.

OBS! Bussarna rymmer max 18 personer inkl. chaufförerna så principen ”först till kvarn” gäller!

Hör av Dig till Evert om någonting verkar oklart!

Evert Valfridsson

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen

Nils Waldemarsson ordf	0456-281 22
Jan Linder v ordf	044-10 65 44
Anette Strand sekr	0706-984 845
Christer Ahlquist kassör	044-21 15 40
Josefin Svensson	0708-22 65 89
Greger Flyckt	044-12 16 99
Linda Niklasson	0456-297 90

Lokal rapportkommitté

Nils Waldemarsson (Sammankallande)
Greger Flyckt, (Rapportmottagare)
Floravägen 13, 291 43 Kristianstad
044-121699, *greger.flyckt@utb.kristianstad.se*

Linda Niklasson
Göran Arstad
Hans Cronert
Göran Flyckt
Thomas Lindblad
Jan Linder
Patrik Olofsson
Christer Neideman
Ulf Sjölin
Kaj Svahn

Fågelstationskommitté

Greger Flyckt	044-12 16 99
Patrik Olofsson	044-23 52 21
Kaj Svahn	0703-524 969

Programkommitté

Evert Valfridsson (sk)	044-32 30 45
Linda Niklasson	0456-297 90
Ulrika Tollgren	044-914 34

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov (sk) 044-914 34
lazarov@orthanc.se
Ulrika Tollgren (ansv. utgiv.) 044-914 34
ulrika.tollgren@orthanc.se

Sven Birkedal	044-24 87 44
Thomas Lindblad	044-35 12 80

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov(samk.) 044-914 34
Ekbacken 7, 290 37 Arkelstorp
lazarov@orthanc.se

Hans Cronert (ansv. utgivare) 044-22 60 25
hans.cronert@bikab.net

Emil Andersson 044-21 91 01
emilande@gmail.com

Elin Wetterlöf 0708-981 931
elin.wetterlof@tele2.se

Sven Birkedal (bild redaktör) 044-24 87 44
sven.birkedal@telia.com

Representanter SkOF:s Forsknings- och Fågelskyddskommitté

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Thomas Lindblad

Trangruppen i Vattenriket

Thomas Lindblad
Patrik Olofsson

Kommunornitolog i Kristianstads kommun

Nils Waldemarsson

Kommunornitolog i Bromöllas kommun

Nils Waldemarsson

Arbetsgrupp grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

Medlemsavgift 2013

Fullbetalande	125:-
Familjemedlem	25:-
Ungdomsmedlem	25:- (upp till 25 år)

Plusgiro 164 24-4

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB